

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาจาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ศกัณฑ์กร จักรบุญศิริ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาบริหารรัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๔๕

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ศรัทธร จำรูญศิริ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๔๘

B ๑๔๐๖

**THE PEOPLE PARTICIPATION IN TAMBON ADMINISTRATION
ORGANIZATION 'S ADMINISTRATION : A CASE STUDY OF
NA-AN SUB – DISTRICT, MUANG LOEI DISTRICT ,
LOEI PROVINCE**

THAPHATPORN JUMROONSIRI

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2549 (2006)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ชื่อนักศึกษา : นางสาวรภัทธร จำรูญศิริ
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. บุญเข้ม คูป้อง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

.....
(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์) ประธานกรรมการ

.....
(ผศ. พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก) อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ดร. บุญเข้ม คูป้อง) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(รศ. ดร. บุญช่วย ศิริเกษ) กรรมการ

.....
(ผศ. ภาสกร ดอกจันทร์) กรรมการ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The People Participation in Tambon Administration
Organization 's Administration : A Case Study of Na-An
Sub -District, Muang Loei District, Loei Province

Student's Name : Miss. Thaphatporn Jumroonsiri

Department : Government

Advisor : Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik

Co - Advisor : Dr. Booncham Doopong

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

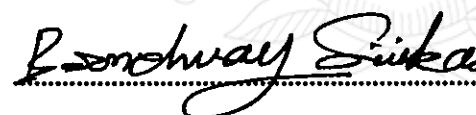

..... Dean of Graduate School
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

..... Chairman
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

..... Advisor
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

..... Co-Advisor
(Dr. Booncham Doopong)

..... Member
(Assoc. Prof. Dr. Boonchuay Sirikase)

..... Member
(Asst. Prof. Phasakhon Dokchan)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ชื่อนักศึกษา : นางสาวภัทพร จำรูญศิริ

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. บุญเข้ม คุ้มป้อง

ปีการศึกษา : ๒๕๔๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีแรงจูงใจและปัญหาเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตปกครองกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งขาดความเข้าใจในระบบการทำงาน หรือเรียกว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในเขตปกครองกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและต้องการทราบแนวทางแก้ไขปัญหาในด้านการรับฟังข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการตรวจสอบ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการออกแบบสอบถามประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตปกครองตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน ๓๖๘ คน แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ ๕๒.๑๗ เพศหญิงร้อยละ ๔๗.๘๓ มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปีร้อยละ ๓๒.๐๗ การศึกษาจบระดับประถมศึกษาร้อยละ ๔๒.๑๑ ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ ๔๒.๕๓ และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า ๑๑ ปีขึ้นไปร้อยละ ๗๖.๖๖ ส่วนผลสำรวจต่อการมีส่วนร่วมในด้านการรับรู้ข่าวสาร เช่น การรับรู้ข่าวสารผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. การรับรู้ข่าวสารผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล เช่นร่วมเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ทำกิจกรรมในหมู่บ้านร่วมกับ อบต. อยู่ในระดับน้อย ด้านการตัดสินใจและร่วมปฏิบัติ เช่น อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม อบต.ส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดเวทีประชาคมของ อบต. อยู่ในระดับปานกลางเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหายุ่งในระดับน้อยและด้านการตรวจสอบพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องตรวจสอบ เช่น อำเภอ จังหวัด สตง. ปปช. อยู่ระดับปานกลาง นอกจากนี้ ประชาชนยังมีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่ม

หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเพราะไม่ได้ยื่นการประกาศข่าวอย่างทั่วถึง ให้อบต.แต่งตั้งเจ้าหน้าที่
ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน จัดทำแผ่นพับหรือวารสารประจำเดือนของ อบต.แจกให้ประชาชน
ทราบ

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ทำให้ทราบการเข้า
ไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์การ
บริหารส่วนตำบล และประชาชนก็ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ไว้ ซึ่งจะเป็น
ข้อมูลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นอย่างดี

Thematic Title : **The People Participation in Tambon Administration
Organization's Administration : A Case Study of Na-an Sub-
district, Muang Loei District, Loei Province**

Student's Name : **Miss. Thaphatporn Jumroonsiri**

Department : **Government**

Advisor : **Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik**

Co-Advisor : **Dr. Booncham Doopong**

Academic Year : **B.E. 2549 (2006)**

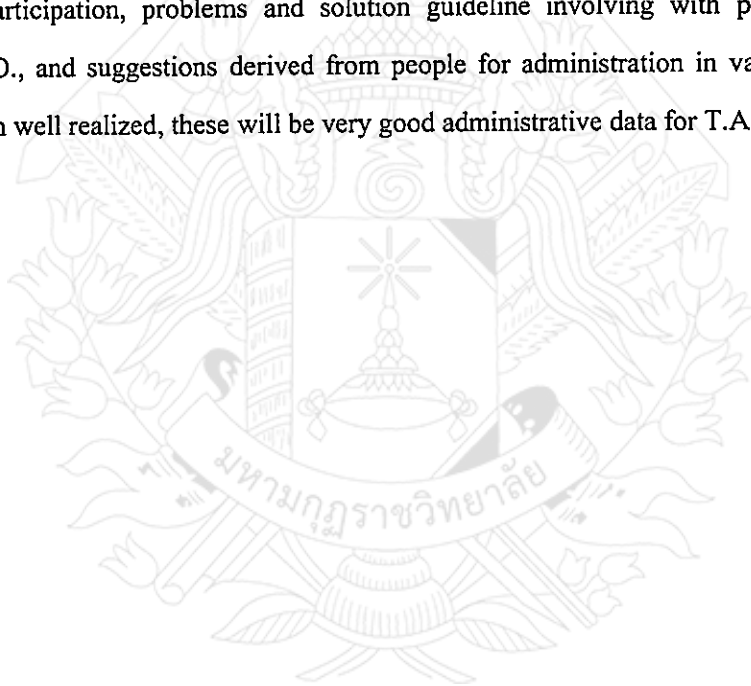
ABSTRACT

For this research there are some motivation, and problems involving with people participation in the administrative area of Na-an Tambon Administration Organization, Muang Loei District, Loei Province. That is, it is misunderstanding in operation system, or it is called the relation problem between people living in the administrative area and Tambon Administration Organization(T.A.O.). The objective of this research was to survey people participation in the administration, and need to know about guideline for solution on information receiving, participation in brain storming, and Tambon development planning, and also participation in decision-making and investigation. The researcher collected data, and formulated questionnaire to interview 368 people aged from 18 years up, living within the administrative area of Na-an Sub-district, Muang Loei District, Loei Province, then the data received were analyzed and evaluated by computer.

This research's output was found that people who participated in the administration were mostly male at 22.17 %, female at 47.83 %, those aged between 41-50 were 32.07 %, those graduating primary school level were 42.11 %, those having agricultural occupation were 42.93 %, and those living at the village for more than 11 years up were 76.36 %. From the survey result it was found that people participation in information receiving such as information through village head, community head,T.A.O's members, and village broadcasting tower was at moderate level. As for thinking, and Tambon development planning such as participation in problems of the village need, village activities with T.A.O., it was at less level. For decision making and operation such as

village need, village activities with T.A.O., it was at less level. For decision making and operation such as T.A.O. promoted people for activity participation, T.A.O. promoted people for activity grouping, people participated in the activity of community stage formulation of T.A.O., it was at moderate level. When problem was happened at the village, people participation in suggestion how to solve the problem was at less level. And as for investigation it was found that most people thought that the investigation was duty of the government agencies such as Districts, Provinces, Office of Auditors, and Office of Corruption Control, it was at moderate level. A part from this there were some suggestions from people that the village broadcasting towers should be increased, because the news proclamation could not be heard by whole people, T.A.O. should appoint the village information personnel to formulate leaflets, and monthly bulletins to distribute people.

However the result of this research has been agreement with the objective established, the administrative participation, problems and solution guideline involving with people participation in T.A.O., and suggestions derived from people for administration in various aspects have also been well realized, these will be very good administrative data for T.A.O.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี
ยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาสองท่าน ได้แก่ ผศ. พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก และ ดร.บุญเข้ม คู่ป้อง ที่ได้ให้
แนวคิดและแนะนำตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอ
กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ดร.ภัทรพร เกษสังข์ ผศ.ไชวุฒิ มนตรีรักษ์ นายทวีศักดิ์ ไกรบุตร
นายสุรพล พรหมกุล และนายโสภณ สุวรรณรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยให้คำแนะนำ
ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผศ. ชัยณพงค์ ศรีจันทร์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบสารนิพนธ์นี้จนเสร็จสมบูรณ์และ
สามารถจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มได้

ขอขอบคุณ นางสาววันเพ็ญ เดชเกรียงไกร ที่ได้กรุณาตรวจพิสูจน์อักษรสารนิพนธ์นี้

ขอขอบคุณผู้นำชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดเก็บข้อมูล และ
ขอขอบคุณประชาชนที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้ข้อมูลและคำแนะนำที่มี
ประโยชน์กับการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณ Mr. Williams Willie นางสาววัฒนา ไสครั้ง และนิสิตปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์
การปกครอง รุ่น ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างทุกท่าน ที่ให้ความ
ช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน คอยเป็นกำลังใจและให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดมา

ขอขอบคุณวัฒนธรรมจังหวัดเลย และนักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย
ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณของบิดา มารดา
และบูรพาจารย์ ที่กรุณาให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด และคุณธรรมอัน
เป็นเครื่องชี้นำส่องแสงสว่างความสำเร็จในชีวิตของผู้วิจัย

ธภัทกร จำรูญศิริ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	๖
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๑๖
๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๑๕
๒.๔ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม	๒๗
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๒๕
๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	๓๒
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๒
๒.๘ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๔๗

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๘
๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	๔๘
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๐
๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๕๐
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๐
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๑
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๑
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๒
๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิเคราะห์ข้อมูล ของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๒
๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร งานขององค์การบริหารส่วนตำบล	๕๔
๔.๓ วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	๕๕
บทที่ ๕ บทสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๖๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๖๒
๕.๒ อภิปรายผล	๖๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๖๕
บรรณานุกรม	๖๗

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	๗๐
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์	๗๑
ภาคผนวก ค	แบบสอบถาม	๗๕
ภาคผนวก ง	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณและการตรวจสอบ	๗๔

ประวัติผู้วิจัย

สารบัญญัตราง

หน้า

ตารางที่ ๑	การแบ่งลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้หลักเกณฑ์รายได้	๓
ตารางที่ ๒	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ขึ้นไปใน ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย	๔๕
ตารางที่ ๓	จำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ ขึ้นไปในตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย	๕๒
ตารางที่ ๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัด เลย	๕๔
ตารางที่ ๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมด้านการรับรู้ ข่าวสาร โดยรวมและรายชื่อ ของประชาชนในการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย	๕๔
ตารางที่ ๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วน ร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายชื่อ ของประชาชน ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย	๕๕
ตารางที่ ๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ โดยรวมและรายชื่อ ของประชาชน ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย	๕๖
ตารางที่ ๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบ โดยรวมและรายชื่อ ของประชาชนในการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบล นาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย	๕๘

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑	แผนภูมิโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	๕
ภาพที่ ๒	แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา	๑๓
ภาพที่ ๓	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคและระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันการจัดรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา”^๑

องค์การบริหารส่วนตำบล “ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ทำให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมา ๓ ปี ติดต่อกันเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ได้รับยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคลตั้งแต่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๓๗ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นหลังสุดตามนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเอง ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเป็นการให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย และเพื่อให้หน่วยงานของท้องถิ่นเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางในการจัดการบริหารงานบางอย่างแทนรัฐบาล”^๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้กำหนดไว้ใน หมวด ๕ รวม ๕ มาตรา ตั้งแต่มาตรา ๒๘๒ ถึง ๒๘๖ พอสรุปได้ว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ และหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ รัฐบาลเป็นเพียงผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเท่านั้น

^๑ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, สถาบันและกระบวนการทางการเมือง, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๕), หน้า ๒๕๓.

^๒ อนันต์ อนันตกุล, นโยบายกระทรวงมหาดไทยด้านการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๕), หน้า ๑.

หลักการสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ “การจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้น ได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเองได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ไขปัญหาและการสนองตอบความต้องการของตนเองมีเขตพื้นที่เป็นของตนเอง มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ เป็นของตนเอง มีรายได้ที่เป็นของตนเอง เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าใบอนุญาตประกอบการค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น และรายได้ที่รัฐบาลหรือหน่วยงานที่จัดเก็บให้ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล และสามารถจัดทำงบประมาณของตนเองได้ มีบุคลากร เป็นของตัวเอง และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดสามารถรับทราบปัญหาภายในท้องถิ่นของตนเองได้รวดเร็วและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่”^๑

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๖ มีอำนาจในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีอิสระเท่าที่ควร “สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก (ชั้น ๔-๕) มีงบประมาณที่จัดเก็บเองมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการบริหาร และพัฒนาท้องถิ่น งบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาส่วนมากยังต้องรอการจัดสรรจากรัฐบาลกลาง หรือหน่วยงานอื่นจัดเก็บให้ การบริหารงานยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และการสั่งการจากส่วนกลาง การพัฒนาและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังอยู่ใต้ระบบอุปถัมภ์ของข้าราชการ นายทุน นักการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ทำให้ผู้นำของท้องถิ่นเรียนรู้วิธีการหาเสียงโดยการซื้อเสียง มีความภาคภูมิใจกับตำแหน่งที่ได้รับ มักใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่ถูกต้อง การจัดสรรงบประมาณก็จะเล่นพรรคเล่นพวก มีแนวคิดการพัฒนาเพียงแค่การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงาน ทำให้เกิดวงจรอุบาทว์ขึ้นโดยการเรียกคืนทุนจากการซื้อเสียงเข้ามาเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน”^๒

จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัย ได้เข้าไปศึกษาการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมในองค์การบริหารส่วนตำบลหลายตำบล การบริหารงานที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเองประชาชนไม่ค่อยจะมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าไปตรวจสอบการ

^๑สมาพันธ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย, การกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น การจัดทำแผนอัตรากำลัง ๓ ปี, (นครนายก : องค์การบริหารส่วนตำบลหินตั้ง, ๒๕๔๕), หน้า ๗.

^๒สมาพันธ์ เตะชะอริก และคณะ, อบต. ในอุดมคติ, (ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา, ๒๕๔๑), หน้า ๓๑.

ปฏิบัติงานและรับรู้ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการบริหารงานแบบสั่งการจากองค์การบริหารไปสู่ภาคประชาชนมากกว่ามาจากความต้องการของประชาชนจริงๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๕ มาตรา ๗๖ “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจ รัฐทุกระดับ”

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๑๖) “ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น”

รัฐบาลชุดปัจจุบันมีนโยบายให้การบริหารงานของทุกส่วนราชการ เป็นการบริหารงานแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป โดยศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๒. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ในด้านการรับฟังข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ และด้านการตรวจสอบ

๒. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ด้าน คือ

- ๑ ด้านการรับฟังข้อมูลข่าวสาร
- ๒ ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- ๓ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ
- ๔ ด้านการตรวจสอบ

๓. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ทุกหมู่บ้านในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. ประชาชน หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่มีอายุครบ ๑๘ ปี บริบูรณ์ขึ้นไปในตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๒. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใด และเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของท้องถิ่น

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รับฟังข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ

๔. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๕. การบริหารงาน หมายถึง การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วม โดยวัดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านการรับฟังข้อมูลข่าวสาร

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ ๔. ด้านการตรวจสอบ

๖. การรับฟังข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จากสื่อทางด้านต่าง ๆ เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สิ่งพิมพ์ หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน การเข้าร่วมประชุม กลุ่มองค์กร ประชาคมหมู่บ้านและอื่น ๆ

๗. การมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล หมายถึง ความถี่ในการเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอความต้องการของหมู่บ้านและเข้าร่วมรับฟังการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนแก้ไขปัญหาของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

๘. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ หมายถึง ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม / แผนงาน โครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

๙. การตรวจสอบ หมายถึง ความถี่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละแผนงาน/โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๒. ทำให้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๓. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนเพื่อหาแนวทางแก้ไขและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อให้การศึกษาวิจัยเรื่องนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๒.๑ การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๓ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๒.๔ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๑.๑ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

“องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๕”^๑ โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. ๒๔๕๕ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งในพื้นที่ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๖ โดยประกาศของกระทรวงมหาดไทยจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๕ แห่ง ก่อนที่จะถูกยุบเลิกโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เนื่องจากประสบปัญหาในการบริหารงานหลายประการ เช่น ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถ ไม่มีรายได้เพียงพอในการบริหารงาน ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วม ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๖ องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยได้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่

^๑ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕), หน้า ๓๑๒-๓๑๕.

ล่วงหน้าติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยได้แบ่งองค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น ๕ ลำดับชั้น ซึ่งใช้เกณฑ์รายได้เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการจัดลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละชั้นจะสามารถมีพนักงานส่วนตำบลในจำนวนที่แตกต่างกันตามรายได้และขนาดชั้นของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๑ การแบ่งลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้หลักเกณฑ์รายได้

รายได้	ลำดับชั้นของ อบต.	จำนวนพนักงานส่วนตำบล
๒๐ ล้านขึ้นไป	๑	๒๑
๑๒ - ๒๐ ล้านบาท	๒	๑๒
๖ - ๑๒ ล้านบาท	๓	๖
๓ - ๖ ล้านบาท	๔	๔
ไม่เกิน ๓ ล้านบาท	๕	๓

การจัดแบ่งชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้หลักเกณฑ์ตามปัจจัยด้านรายได้อย่างเดียวมีข้อจำกัดคือ ไม่ได้สะท้อนถึงศักยภาพด้านอื่น ๆ ออกมา เช่น ด้านเศรษฐกิจ การปกครอง สังคม วัฒนธรรม การศึกษา และการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ชัดเจน มากกว่าการใช้หลักเกณฑ์ในเรื่องรายได้เพียงประการเดียวเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพด้านอื่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลออกมานอกจากรายได้อย่างเดียว และเพื่อให้การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตรงตามปัญหาและความต้องการจึงได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ โดยในปัจจุบันนี้คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล ได้กำหนดขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๑ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่
๒. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๒ และ ๓ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๔ และ ๕ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

๒.๑.๒ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติ และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

๑. สภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เลือกตั้งโดยราษฎรในหมู่บ้าน ๆ ละ ๒ คน องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี ๑ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสมาชิกได้ ๖ คน และองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี ๒ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสมาชิกได้หมู่บ้านละ ๓ คน อำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑.๑ ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๒ พิจารณาและให้ความเห็นชอบของร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๑.๓ ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม ๑.๑ และกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

๒. คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน และรองนายองค์การบริหารส่วนตำบล ๒ คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภา แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๒.๑ บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการและองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๒ จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

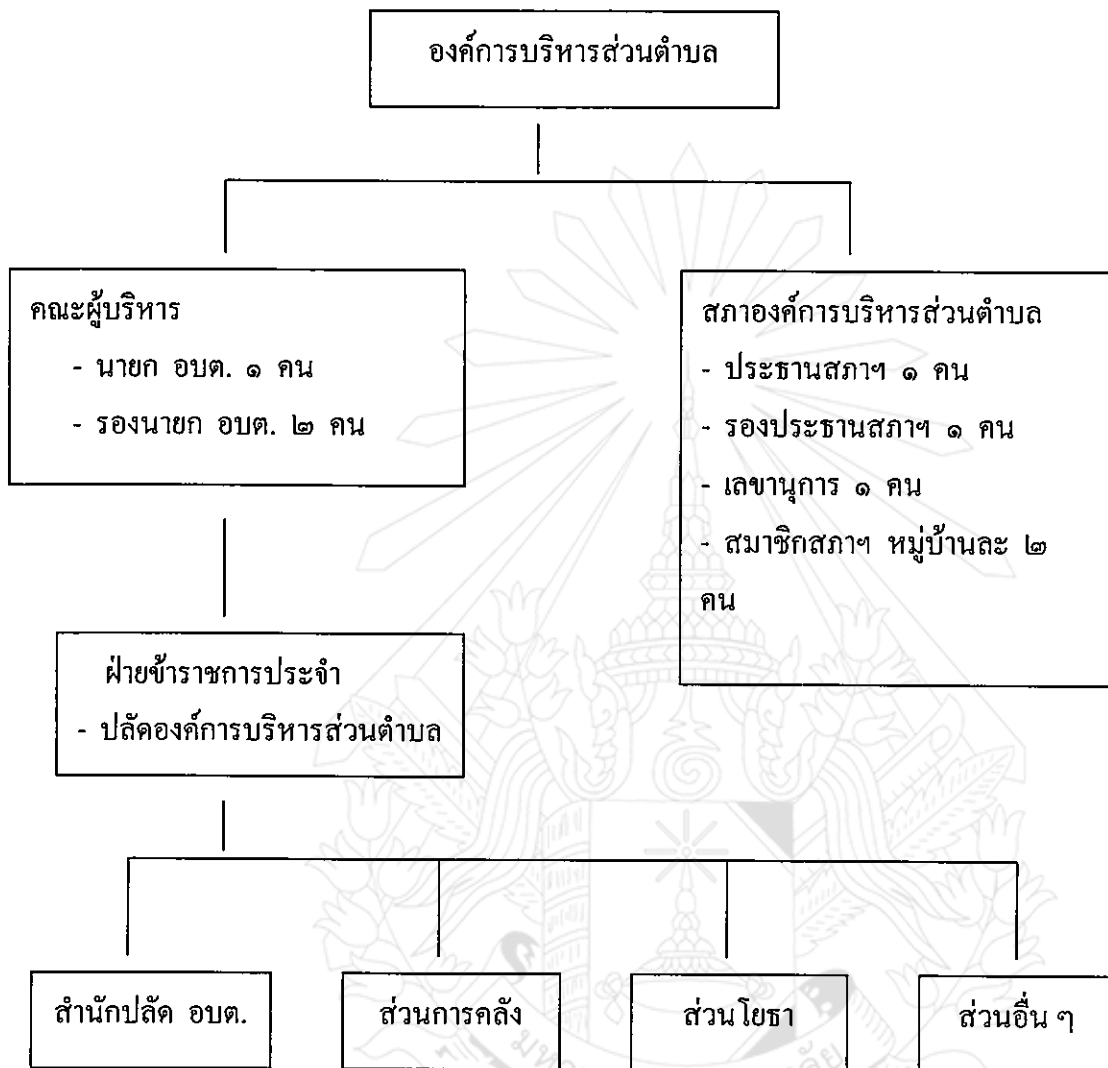
๒.๓ รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงิน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อย ปีละ ๒ ครั้ง

๒.๔ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แบ่งส่วนการบริหารงานไว้ ดังนี้

๑. สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
๒. ส่วนการคลัง
๓. ส่วนโยธา
๔. ส่วนอื่น ๆ ตามที่จำเป็น

เพื่อให้เห็น โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างชัดเจน จึงได้สรุปให้เห็นดัง ภาพประกอบที่ ๑

ภาพประกอบที่ ๑ แผนภูมิโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในส่วนต่าง ๆ จะมีพนักงานส่วนตำบล มีตำแหน่งต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม กับภารกิจและหน้าที่ของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมากเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๔ - ๕ จะมีพนักงานส่วนตำบลเพียง ๑ ตำแหน่ง คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้า ส่วนการคลัง และหัวหน้าส่วนโยธา นอกนั้นจะเป็นลูกจ้างชั่วคราว มากกว่าลูกจ้างประจำ เนื่องจากการจ่ายเงินเดือน ค่าจ้าง และผลประโยชน์ตอบแทนอื่นของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างจะกำหนด สูงกว่า ๔๐% ของเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเงินรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนและเงินกู้ หรือเงินอื่นใด ตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ

๒.๑.๓ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมาตรา ๖๗ มีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
๒. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
๓. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
๔. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๕. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
๖. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
๗. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
๙. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร^๒

นอกจากนี้ มาตรา ๖๘ ยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพออาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
๒. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
๓. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
๔. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
๕. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
๖. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
๗. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

^๒ กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล, กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒), (กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาดินแดน, ๒๕๔๒).
หน้า ๑๘ - ๒๐.

๘. การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
๙. hasilประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
๑๐. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
๑๑. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ การท่องเที่ยว การผังเมือง”

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมานั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินกิจการใดเพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

๔. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

“ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายได้จากภาษีอากร และค่าธรรมเนียม และเงินรายได้”^๔ ดังต่อไปนี้

๑. ภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่
๒. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
๓. ภาษีป้ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
๔. ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตรา ซึ่งเมื่อรวมกับการจัดสรรตามมาตรา ๒๔ (๓) และมาตรา ๒๕ (๖) แล้วไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของอัตราภาษีที่จัดเก็บได้ หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ
๕. ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบังคับจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตรา ซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามอัตรา ๒๔ (๑) แล้วไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของอัตราภาษีที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ
๖. ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และค่าแสตมป์ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ซึ่งจัดเก็บจากการค้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘-๒๐.

^๕ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, อ้างแล้ว, หน้า ๓๑๔ - ๓๑๕.

๗. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

๘. ภาษีการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

๙. ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

๑๐. อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่น อันเกิดจากการฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

๑๑. อากรรังนกนางแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกนางแอ่น

๑๒. ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม หลังจากการหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละ ๔๐

๑๓. ค่าภาคแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่หลังจากการหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละ ๔๐

๑๔. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีทุนทรัพย์ภายในเขต ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

๑๕. ค่าธรรมเนียมสนามบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามอัตราและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

๑๖. ค่าธรรมเนียมที่ออกโดยข้อบังคับจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของค่าธรรมเนียมที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๑๗. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้เทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ และให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว

๑๘. ค่าใช้น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

๑๙. ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่จัดให้มีขึ้น

๒๐. รายได้อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

จะเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีแหล่งที่มาของรายได้จากหลาย ๆ ทาง โดยเฉพาะรายได้ที่มาจากแหล่งรายได้ของตนเอง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรต่าง ๆ ในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นสำคัญ บางแห่งมีทรัพยากรในพื้นที่มาก ก็จะมีแหล่งที่มาของรายได้มาก บางแห่งมีทรัพยากรในพื้นที่น้อยก็มีแหล่งที่มาของรายได้น้อย ย่อมส่งผลต่อการดำเนินกิจการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มากนักน้อย

๒.๑.๕ รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีรายจ่าย ๒ หมวดรายจ่าย ดังนี้

๑. รายจ่ายประจำ อาจแยกเป็น

ก. งบประมาณรายทั่วไป

ข. งบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายในกิจการสาธารณูปโภค หรือกิจการอื่น ซึ่งกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้ทำเป็นงบประมาณรายจ่ายเฉพาะ

ก. งบประมาณรายจ่ายทั่วไป ประกอบด้วย รายจ่ายงบกลาง และรายจ่ายตามแผนงาน

๑. รายจ่ายงบกลาง เป็นรายจ่ายที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีภาระผูกพันต้องจ่าย และเป็นรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้หน่วยงานต่าง ๆ เบิกจ่ายแยกเป็น

๑.๑ รายจ่ายตามข้อผูกพัน เช่น เงินสมทบกองทุนประกันสังคม

๑.๒ เงินสำรองจ่ายเป็นรายจ่ายกรณีจำเป็นหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

๑.๓ ค่าชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย

๑.๔ เงินที่งบประมาณรายจ่ายทั่วไปตั้งช่วยเหลืองบประมาณรายจ่ายเฉพาะการ เช่น เงินช่วยเหลืองบประมาณรายจ่ายเฉพาะการประจำปี การสถานธนาบาล

๑.๕ รายจ่ายอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข. รายจ่ายตามแผนงาน เป็นรายจ่ายที่กำหนดรายละเอียดหมวดรายจ่ายไว้ในงานหรือโครงการตามแผนงานสำหรับหน่วยงานโดยเฉพาะจำแนกเป็น ๒ ลักษณะคือ

๑. รายจ่ายตามแผนงาน ประกอบด้วย ๖ หมวดรายจ่าย คือ หมวดเงินเดือน และค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดเงินอุดหนุน หมวดรายจ่ายอื่น

๒. รายจ่ายเพื่อการลงทุน ประกอบด้วย ๑ หมวดรายจ่าย คือ หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง^๕

^๕ วิทยาลัยการปกครอง และกรมการปกครอง, คู่มือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : อสารศึกษาดินแดน, ๒๕๔๔), หน้า ๔๖ – ๔๗.

๒.๑.๖ ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ มีแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาตำบล^๖ ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดแผนงาน / โครงการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตำบล

๓. เมื่อคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ได้กำหนดแผนงาน / โครงการแล้ว ต้องนำเสนอร่างแผนพัฒนาตำบลต่อศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ประสานแผนงาน โครงการและพิจารณาให้ความเห็นร่างแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว คณะกรรมการบริหารต้องนำร่างแผนพัฒนาตำบล เสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เห็นชอบร่างแผนพัฒนา จะต้องนำกลับไปพิจารณาทบทวนใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ไม่เห็นชอบแล้วนำเสนอใหม่ หากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เห็นชอบอีกให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่เห็นชอบต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเสนอนายอำเภอพิจารณาให้ความเห็นชอบ และประกาศให้แผนพัฒนา เพื่อนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป

๒.๑.๗ การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณและการตรวจสอบ

การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ

ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีรายรับที่เพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละปี การรับ - จ่ายเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเป็นไปตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ต้องทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์การบริหารส่วนตำบล ถ้าในระหว่างปีงบประมาณใดขององค์การบริหารส่วนตำบลมีรายรับที่เกินประมาณการรายรับที่ตั้งรับไว้ก็สามารถจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้ ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จะต้องเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อสภา

^๖กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล, แนวทางปฏิบัติงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี ๒๕๔๑, (กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาดินแดน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๓ - ๑๔๑.

องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับร่างบัญชีงบประมาณรายจ่าย หรือร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจากคณะผู้บริหารแล้วสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างบัญชีบัญญัตินั้นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จ กฎหมายให้ถือว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นชอบที่คณะผู้บริหารเสนอและให้ดำเนินการเสนอต่อนายอำเภอเพื่อขออนุมัติต่อไป

เมื่อคณะผู้บริหารเสนอร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องดำเนินการจัดประชุมพิจารณาร่างข้อบังคับงบประมาณตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด

๑. ในกรณีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นชอบด้วยกับร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้ว จะต้องนำเสนอนายอำเภออนุมัติ ถ้านายอำเภอไม่อนุมัติ นายอำเภอจะต้องส่งคืนให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณา ทบทวนร่างข้อบังคับนั้นใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างบัญชีดังกล่าว

๒. ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีมติยืนยันตามร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม กฎหมายกำหนดให้นายอำเภอจะต้องส่งร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล แจ้งมติยืนยัน ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมกฎหมายกำหนดให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งไปยังนายอำเภอ เพื่อลงชื่ออนุมัติ หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างบัญชีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ร่างบัญชีดังกล่าวนี้เป็นอันตกไป อนึ่ง หากบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกไม่ทัน กฎหมายกำหนดให้ใช้บัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปีก่อนนั้น ไปพลาง

๒.๑.๘ มาตรการในการกำกับดูแล ควบคุมองค์การบริหารส่วนตำบล

ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้มีการตรวจสอบ^๗ ดังนี้

๑. มาตรา ๕๐ กำหนดให้นายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของทางราชการและสามารถเรียก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้าง มาชี้แจงหรือเรียกดูเอกสารต่าง ๆ มาตรวจดูได้

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖-๔๗.

๒. ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๘๕ และข้อ ๘๐ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของคณะผู้บริหารได้

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้ประชาคมหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุ คือ ร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดซองคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ถือปฏิบัติด้วยก็ได้ในการออกระเบียบด้วยเรื่องต่าง ๆ ตามที่กล่าวข้างต้นนั้น กฎหมายกำหนดไว้ว่าให้กระทรวงมหาดไทยคำนึงถึงความเป็นอิสระความคล่องตัว และความสามารถในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

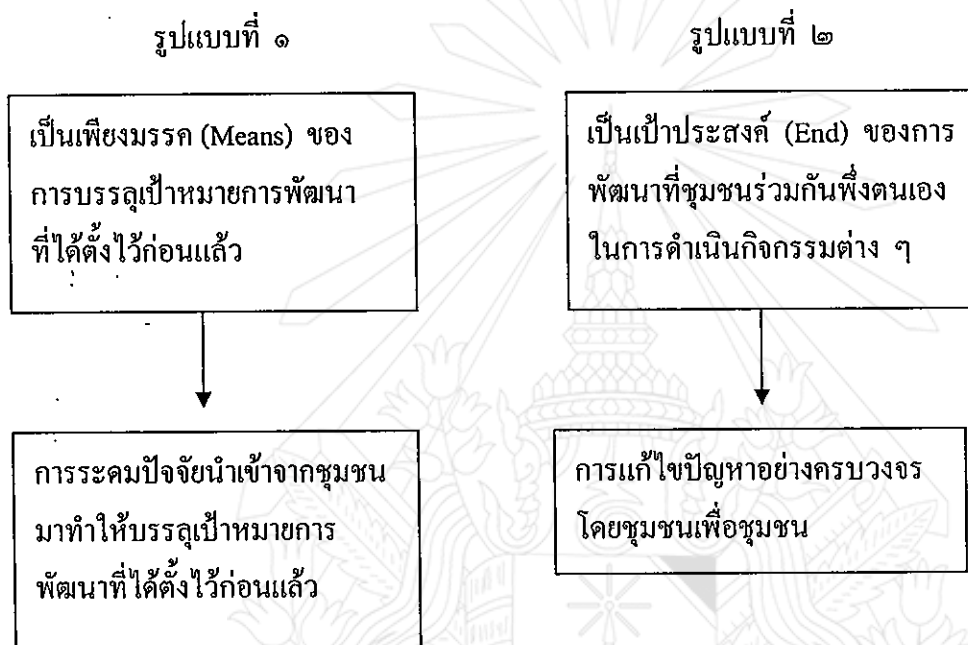
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมได้เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอดีต ซึ่งยังคงมีสภาพการดำรงชีวิตตามแนวทางเกษตรกรรมแบบพอเพียงชีพ ประชาชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการร่วมกันเพื่อประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในชุมชนร่วมกัน โดยไม่ได้คิดค่าตอบแทน แนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวมักจะปรากฏในวิถีชีวิต ของประชาชนและการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ เช่น การขอแรงประชาชนในชุมชนเพื่อเกี่ยวข้าวหรือการลงแขก “ การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาหมายถึง การเพิ่มพูนการอยู่ดีกินดีของพลเมืองทั้งหมดโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยสมบูรณ์ในกระบวนการพัฒนาและการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างยุติธรรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงจัดได้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาด้านต่าง ๆ หนึ่งแนวคิดของการมีส่วนร่วมนั้นคือ การกระทำร่วมกันของบุคคลในกระบวนการพัฒนา ๒ ลักษณะ คือ

๑. การมีส่วนร่วมเป็นมรรค (Participation as a Mean) หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นมรรควิธีของการนำเอาทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้ก่อนหน้า

๒. การมีส่วนร่วมเป็นเป้าประสงค์ (Participation as an End) หมายถึง เป้าประสงค์ที่ให้ประชาชนทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถและมีศักยภาพในกระบวนการแก้ไขปัญหาและร่วมทำกิจกรรมซึ่งมีความหมายสำคัญยิ่งกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ

นั่น แม้โครงการจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม แต่การมีส่วนร่วมยังคงอยู่ตลอดไป ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างถาวรและยั่งยืน”^๔

การมีส่วนร่วมของชุมชนแบบมรรค เปรียบเสมือนเรือที่ต้องการหาคนลากจูง คนที่ลากจูงตั้งเป้าหมายไว้และจูงให้ชุมชนมีส่วนร่วม ส่วนการมีส่วนร่วมชุมชนเป็นเป้าประสงค์ (End) เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ร่วมกันตั้งเป้าประสงค์ไว้เปรียบเสมือนเรือที่ไม่ต้องการมีคนลากจูงเป็นการมีส่วนร่วมแบบยั่งยืน (Sustainable)

ภาพประกอบที่ ๒ แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. ความสนใจและการห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันและส่วนรวม

๒. ความเคื้อร่อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน

๓. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น^๕

^๔ ประพนธ์ ปิยรัตน์, ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๔), หน้า ๔ - ๒๗.

อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมยังอาจเกิดจากแนวคิดอื่น ๆ เช่น

๑. ความศรัทธาที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์

๒. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ มีตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วยทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่บ้านออกปากขอแรงให้ไปช่วยงานในชุมชน

๓. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำการต่าง ๆ เช่น บังคับให้ทำงานตามที่ต้องการของผู้มีอำนาจ^{๑๑}

ดังนั้นกิจกรรมสำคัญที่ต้องดำเนินการในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นคือ การผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation) ในการดำเนินการพัฒนาโดยมีหลักการ คือ การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพท้องถิ่น ความต้องการและเจตคติของประชาชน ได้มี นักวิชาการ กล่าวว่า

๑. ถ้าประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหาและแผนการพัฒนาแล้ว จะทำให้ประชาชนยอมรับแผนงานโครงสร้างการพัฒนานั้น ๆ

๒. หลักการประชาธิปไตยพื้นฐาน คือ การที่ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง^{๑๒}

นอกจากการมีส่วนร่วมแล้วการมีหุ้นส่วน ยังเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนา ถ้าการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการพัฒนาการมีหุ้นส่วนจะเป็นมรรควิธี หรือแนวทางที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อันจะนำประชาชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาที่กระจายทรัพยากรและการตัดสินใจ นอกจากนี้ท่านยังได้ กล่าวถึงธรรมชาติของการมีหุ้นส่วนไว้ว่า

๑. ต้องมีวัตถุประสงค์ (ที่ไม่ใช่เป็นแต่เพียงข้อตกลงเท่านั้น) แต่จะร่วมกันดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

^{๑๑} บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์, “การศึกษาความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๓๕, หน้า ๘๓.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔.

^{๑๓} อลิศรา ชูชาติ และคณะ, เทคนิคการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๘), หน้า ๕-๖.

๒. ต้องมีแนวทางในการพัฒนาที่อยู่บนฐานของการยอมรับความเท่าเทียมกันในตัวบุคคลซึ่งกันและกัน

๓. ต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์อันเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่วางไว้

๔. การมีหุ้นส่วนและวัตถุประสงค์ของการมีหุ้นส่วนนั้นเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ของการมีหุ้นส่วนที่ได้เพิ่มพูนความเข้าใจ และความสามารถในการพัฒนา^{๑๒}

วิธีของการพัฒนาโดยการมีหุ้นส่วนนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหา และความตึงเครียดในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงควรแก้ปัญหาโดยการแสดงความคิดเห็นและโต้แย้งกันอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา แม้จะมีความยากลำบากที่จะทำ แต่เมื่อทำให้เกิดขึ้นมาได้แล้วการพัฒนานั้นย่อมจะคงอยู่ต่อไปได้ยั่งยืน

อย่างไรก็ตามถ้าไม่ได้มีการเตรียมเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการพัฒนาให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาที่มีต่อสังคมและการเมืองแล้ว ความสำเร็จของการพัฒนาคงจะเป็นไปได้ยาก การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมและการมีหุ้นส่วนในการพัฒนาจะทำให้เกิดการพัฒนามีความยั่งยืนและถาวรตลอดไป

การพัฒนามีส่วนร่วมต้องเริ่มด้วยการตกลงกำหนดปัญหา หรือจะต้องมีภาพของการพัฒนา (Vision) ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเป็นอันดับแรก ต่อมาคือการกำหนดเป้าประสงค์ของการพัฒนา (Goal) ร่วมกันของทุกภาคทุกระดับ ต่อจากนั้นก็กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละภาคที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับของการพัฒนา สุดท้ายก็ต้องตกลงกำหนดกลวิธีแผนงาน / โครงการพัฒนาในระดับชุมชนและในระดับภาคอื่น ๆ ตามด้วยการปฏิบัติตามแผนหรือโครงการ การติดตามประเมิน เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นและสุดท้ายการปรับปรุงโครงการที่อาจต้องกระทำต่อไป

ดังนั้นจึงสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดในการรวมตัวของประชาชน เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อหลายวัตถุประสงค์ ก็ได้ ทั้งนี้โดยความคิดเห็นพ้องต้องกันเพื่อการพัฒนาทางสังคมและเป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

๒.๓ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

การอธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องอาศัยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอธิบายความสำคัญ ความสอดคล้องกับสภาพทางสังคม สภาพประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชน

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

ธนวัฒน์ ปิ่นแก้ว ได้กล่าวถึงลักษณะทฤษฎีการมีส่วนร่วม ๕ ทฤษฎี ได้แก่ “ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อม ทฤษฎีการสร้างขวัญคนในชาติ ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกราชาตินิยม ทฤษฎีสร้างผู้นำ และทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร”^{๑๑} ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้การพูด หรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือ และการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา การขัดแย้งในการปฏิบัติและถ้าจะให้ได้ดี ผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง สรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะการเกลี้ยกล่อมเป็นเรื่องที่ต้องตรงกับความต้องการที่ประชาชนพอใจอยู่แล้ว

๒. ทฤษฎีการสร้างขวัญคนในชาติ คนเรามีความต้องการทั้งกายและใจ ถ้าคนเรามีขวัญดี ผลการทำงานนั้นก็สูงตามไปด้วย ถ้าขวัญไม่ดีผลการทำงานก็จะต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การสร้างขวัญให้ดีต่างก็พยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาใจเอาเปรียบให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีก็จะเกิดความสำคัญในการรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีต่อหน่วยงานทั้งในส่วนที่บุคคลและขวัญของกลุ่ม จะเห็นได้ว่าการสร้างขวัญของคนย่อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

๓. ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกราชาตินิยม ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกราชาตินิยม เรื่องผลประโยชน์ของชาติที่มีความพอใจในชาติของตนเอง พอใจในเกียรติภูมิ จงรักภักดีต่อท้องถิ่น

๔. ทฤษฎีสร้างผู้นำ การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐานหรือผู้นำพลวัต คือ ผู้นำที่เคลื่อนไหว ทำงานเพื่อพัฒนาอยู่เสมอ ส่วนผู้นำที่ไม่ดีคือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ เรียกว่า ผู้นำนิเสธ ผลของการสร้างทฤษฎีผู้นำจึงให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

^{๑๑} ธนวัฒน์ ปิ่นแก้ว, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมศูนย์เยาวชนตำบล : กรณีศึกษาศูนย์เยาวชนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี”, ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๓๕, หน้า ๒.

๕. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร การใช้ระบบบริหารราชการในการระดมความร่วมมือ เป็นวิธีหนึ่งที่ยืดหยุ่นและกฎหมายระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุด ในเรื่องการบริหารเพราะธรรมชาติของคนถ้าทำงานด้วยความสมัครใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็จะไม่เป็นไปตามนโยบาย และความจำเป็นของรัฐ ดังนั้นการใช้แบบบริหารราชการเป็นการยับยั้งให้ปฏิบัติงานตามนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับงานพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่าง ๆ โดยอาจส่งผลให้งานที่ทำสำเร็จหรือล้มเหลวต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก็ได้ ได้มีผู้ให้แนวคิดและให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี “ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและจำเป็นจะต้องยอมรับปรัชญาว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง”^{๑๔}

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า “หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจโดยกระทำการดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพคือ ถูกจังหวะ และเหมาะสมกับทั้งกระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้ แสดงว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลของความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและความรับผิดชอบ”^{๑๕}

ไพรัตน์ เคชะรินทร์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง “กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนในรูปส่วน

^{๑๔} ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาชุมชน, ๒๕๓๖), หน้า ๒๕-๒๘.

^{๑๕} นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, กลวิธี แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๘๕.

บุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันในเรื่องต่อไปนี้จะบรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้”^{๖๖}

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายความว่า “ สถานการณ์ที่คนส่วนหนึ่งมารวมกันด้วยความสมัครใจ ด้วยการมีสำนึกร่วมกัน มีอัตลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันเพื่อแสดงความคิดเห็น ความห่วงใย ความสนใจ และกระทำการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน กอดัน เรือกร้องและตรวจสอบให้ภาครัฐ และภาคธุรกิจ ทำงานด้วยความโปร่งใส เปิดเผย รวมทั้งมีประสิทธิภาพและเพื่อร่วมกันจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนให้เกิดความสมดุลพอดี เพื่อการอยู่ดีมีสุข การพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีอิสรภาพที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์”^{๖๗}

๒.๓.๒ ลักษณะและกระบวนการของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจว่าจะศึกษาในด้านใด ดังนี้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน^{๖๘}

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนา คือ

๑. ร่วมทำการศึกษา ค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและการลดปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมตลอดจนความต้องการของชุมชน

^{๖๖} ไพรัตน์ เดชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : สักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๖-๗.

^{๖๗} ชาติชาย ณ เชียงใหม่, การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่สมดุลย์, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔.

^{๖๘} เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การระดมประชาชนเพื่อพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑ – ๑๓.

๒. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหาของชุมชน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

๓. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อขจัดและแก้ไข ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน

๔. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖. ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และของหน่วยงาน

๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาล ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป^{๙๖}

สมพันธ์ เตชะอธิก กล่าวถึง “ การมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเองของชาวบ้านว่าจำเป็นต้อง เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มคิด แลกเปลี่ยนความคิดในโครงการต่าง ๆ การตัดสินใจทำ หรือไม่ทำ และดำเนินการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เน้นการพึ่งตนเอง เป็นหลักการมากกว่าที่จะคิดพึ่งพาจากภายนอก ”^{๙๗}

จากแนวคิดทฤษฎี ที่กล่าวข้างต้นมานั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน นั้นควรจะเริ่มต้นแต่ การสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนให้เขามีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการหวงแหน รักษา กิจกรรมต่าง ๆ เสมือนเป็นของตนเอง การใช้ประโยชน์ หรือ การรับประโยชน์จากโครงการก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด คู่มากับการลงทุน ซึ่งพอสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ดังนี้

๑. การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับฟังข้อมูลข่าวสาร

๒. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมคิดในจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน

ตำบล

๓. ร่วมตัดสินใจในและร่วมปฏิบัติตามแผนงาน โครงการตลอดจนแก้ไขปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น และรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบ

^{๙๖} ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัจจุบัน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, อ้างแล้ว, หน้า ๖-๗.

^{๙๗} สมพันธ์ เตชะอธิก, ฝ่าฝันเพื่อหมู่บ้าน, (กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่น, ๒๕๓๑), หน้า ๖๓.

ถึงตัวประชาชนเอง เช่น ร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ

๔. ร่วมตรวจสอบองค์การบริหารส่วนตำบลในการใช้จ่ายงบประมาณ และเรื่องอื่น ๆ การที่จะสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นย่อมนำมาสู่ความเจริญของท้องถิ่น และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น

๒.๓.๓ สาเหตุที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนไปของภาวะเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพัฒนาต่าง ๆ โดยหน่วยงานภาครัฐย่อมเป็นไปได้ยากหากขาดความร่วมมือจากประชาชน กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง “ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา รวมถึงการที่รัฐบาลพยายามให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากที่สุดนั้น เนื่องจากเหตุผลและความจำเป็น ๓ ประการ คือ การที่โลกเปลี่ยนแปลงไป แรงกดดันจากภายนอก และแรงกดดันจากภายใน”^{๒๐}

๑. การที่โลกเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงไปของโลกนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนไปของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี ตลอดจนแนวคิดของประชาชน เช่น การเป็นยุคแห่งการแสดงออกทางความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ยุคของเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร ที่มีความสะดวกรวดเร็วสามารถทราบข่าวสารข้อมูลได้จากทั่วทุกมุมโลกในเวลาอันสั้นยุคของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ระเบียบกฎเกณฑ์ทางเศรษฐกิจของประชาคมโลก

๒. แรงกดดันจากภายใน นอกเหนือจากแรงกดดันจากโลกที่เปลี่ยนไป และแรงกดดันจากภายนอกดังกล่าวข้างต้นที่มีผลต่อความจำเป็นที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพราะกระแสความรุนแรงของกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงนั้นหากอาศัยความสามารถของภาคราชการเพียงลำพังคงไม่สามารถจะฝ่าฝืนไปได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องการ การมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งขณะนั้นมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากได้มีกระแสความคิดที่สำคัญ ๆ เกิดขึ้น คือ สิทธิหน้าที่ของประชาชน

ดังนั้นสาเหตุที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้แก่ การที่สังคมเปลี่ยนแปลงไป มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างกว้างขวาง ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วไม่จำกัดสื่อและพรมแดน สังคมที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประกอบกับการที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิและหน้าที่ของประชาชนมากขึ้น รวมทั้งการแสวงหาความร่วมมือของประชาชนย่อมจะสามารถ

^{๒๐} กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, หลักการและเทคนิคการสร้างเสริม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : สาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง, ๒๕๔๐), หน้า ๒๓ – ๒๕.

พัฒนางานด้านต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์และตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน และเป็นการป้องกันการค้าต่อต้านจากประชาชน ซึ่งก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ

๒.๓.๔ หลักการพิจารณาให้ประชาชนมีส่วนร่วม

หลักการพิจารณาให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการสาธารณะใด ๆ จะพิจารณาจาก ๔ ประเด็น ได้แก่ ประเภทของกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วม ลักษณะการเข้าร่วม ประเภทของการเข้าร่วม และผลงานของการเข้าร่วม สุกรานต์ โรจนวงศ์ และคณะ ได้ให้หลักการในการพิจารณาให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ไว้ดังนี้

๑. ประเภทของกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วม เนื่องจากในสังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นและมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางชนชั้น ความเข้าใจต่อลักษณะของผู้มีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ และแยกแยะกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การจัดกระบวนการสอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมที่จะมีบทบาทการมีส่วนร่วมในทุกระดับได้อย่างแท้จริง โดยไม่ถูกรอรับจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความเหนือกว่าทั้งด้านข้อมูล เงินตราและอำนาจ

๒. ลักษณะการเข้าร่วมต้องมีหลายรูปแบบ มีความยืดหยุ่นทั้งระยะเวลา ขอบเขต การเข้าร่วม พื้นฐานการเข้าร่วม โดยพิจารณาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมและโครงสร้างของสังคมของผู้เข้าร่วม ซึ่งควรเริ่มต้นจากบุคคล ชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

๓. ประเภทการเข้าร่วม ควรเริ่มต้นตั้งแต่ก่อนการตัดสินใจ ซึ่งต้องมีหลายวิธีการ ตั้งแต่การโน้มน้าวจิตใจ การให้การศึกษา การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือร่วมกัน การร่วมมือกัน การมอบหมายอำนาจหน้าที่ การให้ประชาชนตัดสินใจ และภายหลังการตัดสินใจต้องมีส่วนร่วมทั้งการดำเนินการ การได้ประโยชน์ การประเมินผลติดตามและการแก้ไข

๔ ผลของการเข้าร่วมประเมินผล ว่าผู้เข้าร่วมได้รับการปฏิบัติอย่างไร ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชนเพียงใด^{๒๒}

๒.๓.๕ เกณฑ์การประเมินการมีส่วนร่วม

ในขั้นสุดท้ายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ จะต้องมี การประเมินผล การประเมินผลในที่นี้จะเป็นการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนานั้น ๆ ทั้งนี้การประเมินผลย่อมต้องอาศัยเกณฑ์ประเมินเพื่อช่วยในการเป็นดัชนีชี้วัด

^{๒๒} สุกรานต์ โรจนวงศ์ และคณะ, สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ๒๕๔๐-๒๕๔๑,

(กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๒), หน้า ๓๔.

ความสำเร็จของการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีผู้กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินผลการมีส่วนร่วม^{๒๓}ไว้ดังนี้

การประเมินการมีส่วนร่วมไว้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณและตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

๑. ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (Quantitative Indicators) ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่

๑.๑ ตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Indicator) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการและการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ

๑.๒ ตัวชี้วัดเชิงองค์กร (Organization Indicator) ได้แก่ จำนวนของประชาชนในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ หรือจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรในการดำเนินงานโครงการ นอกจากนี้ยังรวมถึงความถี่หรือจำนวนครั้งของการจัดประชุมร่วมกับประชาชน และการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกในองค์กรตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

๑.๓ ตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ (Participation in Project Activities) ได้แก่ การสร้างกลุ่มเพื่อเข้ามามีส่วนในโครงการ จำนวนและอัตราการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม จำนวนของสมาชิกที่เข้าร่วมดำเนินการในโครงการ จำนวนครั้งทั้งหมดที่สมาชิกเข้าร่วมในกิจกรรมของโครงการและจำนวนสมาชิกที่ต้องการดำรงตำแหน่งในองค์กร

๑.๔ ตัวชี้วัดด้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการ (Development Momentum) ได้แก่ จำนวนสมาชิกที่มีความตระหนักและร่วมในการพัฒนาการบริหารขององค์กร จำนวนสมาชิกที่ได้รับการอบรมจากโครงการ จำนวนของการประสานความร่วมมือร่วมกับโครงการอื่นที่คล้ายคลึงกัน ความยั่งยืนขององค์กร และความสามารถในการรักษาการพัฒนาโครงการ

๒. ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (Qualitative Indicator) ประกอบด้วยเกณฑ์ในการประเมิน ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่

๒.๑ การเติบโตขององค์กร ได้แก่ การสร้างโครงสร้างภายในองค์กร การกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม ภาวะผู้นำในองค์กร และรูปแบบทั่วไปของโครงสร้างองค์กร

๒.๒ พฤติกรรมกลุ่ม (Group Behaviour) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมปกติของสมาชิกขององค์กร การเกิดความรู้สึกในการมีส่วนร่วมและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจร่วมกับกลุ่ม ตลอดจนความสามารถในการวิเคราะห์และอธิบายประเด็นปัญหาขององค์กรได้

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕.

๒.๓ การพึ่งตนเองได้ (Group Self-reliance) ได้แก่การเพิ่มความสามารถของกลุ่มในการเสนอและพิจารณาเหตุผลของการกระทำ ความรู้และความเข้าใจของสมาชิกกลุ่มในนโยบายและโครงการของรัฐ การเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพภายในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน โครงการ ความเป็นอิสระในการระบุปัญหาของกลุ่ม การมีอิสระในการดำเนินงานภายใต้การควบคุมขององค์กร”

อดัม แอ้มซึนพงค์. อ้างอิงมาจาก Kasperson และ Breibat ได้เสนอเกณฑ์การวัดระดับการมีส่วนร่วมไว้ ๓ ประการคือ

๑. การกระทำโดยแต่ละบุคคล ไม่ใช่เป็นการกระทำโดยกลุ่มซึ่งอาจทำให้การวิเคราะห์หรือได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง เพราะการแสดงออกของแต่ละบุคคลในกระบวนการมีส่วนร่วม นั้นจะเห็นถึงค่านิยม การรับรู้และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล กล่าวคือ กิริยาที่ถือว่าการมีส่วนร่วมก็คือ กิริยาของแต่ละกลุ่มที่มีต่อการแสดงต่อผลของการกระทำที่บ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนาน หรือมีความผูกพัน และมีแรงจูงใจในการกระทำ

๒. ความถี่ของการกระทำซึ่งแสดงออกโดยร่วมกันกระทำที่บ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนาน หรือมีความผูกพัน และมีแรงจูงใจในการกระทำ

๓. คุณภาพของการเข้าร่วมพิจารณาผลและผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถและความคิดเห็นมีการประเมินผล^{๒๔}

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินผลการมีส่วนร่วมเชิงปริมาณเพื่อใช้วัดการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอยู่ ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

๒.๔ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในหมวด ๓ และหมวด ๕ ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๒๕} มีดังนี้

^{๒๔} อดัม แอ้มซึนพงค์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์แหล่งน้ำแม่น้ำท่าจีน : ศึกษาเฉพาะกรณีแม่น้ำท่าจีน เขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๓๗, หน้า ๓๔.

^{๒๕} กรมการศาสนา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๑), หน้า ๑๒-๑๘.

มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๖ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครอง ส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิด อันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับการคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่ กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่น ใด ที่เกี่ยวกับคนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตาม กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๖ รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการเมืองรวมทั้งตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

มาตรา ๖๗ รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งการมีส่วนร่วม ในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพของ ประชาชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ ได้ระบุและ กำหนดไว้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน โดยให้ยึด คนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตั้งแต่ กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของชุมชน

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้แสดงเจตนารมณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิ

ทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาล โดยประชาชนมากยิ่งขึ้น^{๒๖} ดังนี้

มาตรา ๕ วรรค ๒ บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดูขอสำเนาหรือ ขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้

มาตรา ๑๑ นอกจากข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว หรือที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูไว้แล้ว หรือที่มีการจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าตามมาตรา ๒๖ แล้ว ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของทางราชการและคำขอของผู้นั้นระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามสมควร ให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร

มาตรา ๑๓ ผู้ใดเห็นว่าหน่วยงานของรัฐไม่จัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๗ หรือไม่จัดข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนตรวจดูได้ตามมาตรา ๕ หรือไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ตนตามมาตรา ๑๑ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ หรือมีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของผู้มีประโยชน์ได้เสียตามมาตรา ๑๗ ผู้นั้นอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น โดยอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน นโยบายของรัฐ ตลอดจนกฎหมายได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของภาครัฐ ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่ารัฐให้ความสำคัญแก่ประชาชนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐมากยิ่งขึ้น

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

มีนักวิชาการและนักบริหารหลายท่าน ได้ให้คำนิยามการบริหารและทฤษฎีการบริหารไว้หลายหลักการ ดังนี้คือ

๒.๕.๑ แนวความคิดหลักการบริหาร

^{๒๖} สำนักงานจังหวัดน่าน, “พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐”, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๐,

สุพิน เกชาคุปต์ จุดเริ่มต้นของแนวความคิดหลักการจัดการนั้นไม่ได้แบ่งออกไว้แน่ชัด Henri Fayol นักอุตสาหกรรมได้เขียนหนังสือชื่อ “ Administration Industriel et Generale ” โดย Fayol ได้อธิบายและชี้ให้เห็นถึงหน้าที่การบริหารของผู้จัดการองค์การต่าง ๆ และวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการขององค์การธุรกิจบรรลุเป้าหมาย (Goal) และเห็นว่าผู้บริหารควรมีหน้าที่สำคัญ ๕ ประการคือ

๑. การวางแผน (Planning)
๒. การจัดองค์การ (Organizing)
๓. การบังคับบัญชา (Commanding)
๔. การประสานงาน (Coordinating)
๕. การควบคุม (Controlling)^{๒๑}

นอกจากนี้ Fayol ยังได้กำหนดหลักการบริหารงาน อีก ๑๔ ประการ คือ

๑. หลักการแบ่งงาน (Division of Work) ตามลักษณะงานและความถนัดของคน
๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) จะต้องได้สัดส่วนกันจึงจะสามารถบริหารงานได้
 ๑. วินัย (Discipline) เป็นสิ่งที่สำคัญและพนักงานทุกคนจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงและกฎระเบียบต่าง ๆ
 ๔. เอกภาพของการบังคับบัญชา
 ๕. เอกภาพของทิศทางการทำงาน เพื่อนำไปสู่ทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน
 ๖. สมาชิกจะต้องยอมรับในเป้าหมายหลักขององค์การ และยอมให้มีเพื่อนำไปสู่ทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน
 ๗. การจ่ายค่าตอบแทน จะต้องมีความเป็นธรรม และสร้างความพอใจให้แก่ นายจ้างและลูกจ้าง
 ๘. ระดับของการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ จะต้องมีความเหมาะสม ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันในแต่ละองค์กร
 ๙. มีการจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาตามตำแหน่งลดหลั่นกันไป
 ๑๐. มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

^{๒๑} Henri Fayol, พฤติกรรมองค์การความรู้เบื้องต้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์, อ้างใน สุพิน เกชาคุปต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, งานผลิตเอกสารและตำราทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑ – ๑๔.

๑๑. มีความเสมอภาค กล่าวคือ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีเมตตาเท่าเทียมกันและยุติธรรม

๑๒. ผู้บริหารจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๑๓. ต้องมีความมั่นคงในอาชีพ

๑๔. การมีวิญญาณกลุ่ม (Espirit de Corps) ทำให้เกิด “พลังอำนาจ” ในองค์การ^{๒๘}

๒.๕.๒ ความหมายของการบริหาร

ในการบริหารงานมีจุดหมายที่สำคัญคือต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจัยของการบริหารงานต้องประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ สิ่งของและการจัดการที่ดี ในบรรดาปัจจัยเหล่านี้ คน นับว่ามีความสำคัญที่สุด ความสำเร็จต่าง ๆ ของหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ก็ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่และความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน หรือ คน นั้นเอง ได้มีนักวิชาการได้ศึกษาให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารงานไว้มากมายดังนี้

Frederick W. Talyer ได้นำเอาการบริหารงานที่เรียกว่า “การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) มาใช้มีการศึกษาถึงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพที่สูงกว่า โดยการใช้เวลาและระบบต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย (Cost System) ลักษณะการทำงานอย่างไรจึงหาทางให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยครั้งแรกใช้ระบบจูงใจคนงานด้วยหลักการจ่ายค่าจ้างแบบรายชิ้น มีการวางแผนและเขียนคำแนะนำลักษณะงานและวิธีการทำงานแก่หัวหน้างาน และคนงาน ซึ่งได้ผลดีในระยะแรกทำให้การอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก้าวหน้าไปมาก แต่วิธีการของ Talyer ก็ได้รับการโต้แย้งว่าเป็นการเอาเปรียบมนุษย์เห็นมนุษย์เป็นเครื่องจักร แสวงหาประโยชน์จากมนุษย์โดยมิได้คำนึงถึงสภาพจิตใจ เห็นว่าคนไม่จำเป็นต้องมีความคิดในเชิงสร้างสรรค์ คอยแค่ทำตามคำสั่ง ทำให้ขวัญของคนทำงานไม่ดี จึงมีผู้หันมาคำนึงถึงความสำคัญของมนุษย์มากขึ้น โดยศึกษาถึงเรื่อง มนุษย์สัมพันธ์ว่ามีความสำคัญต่อการบริหารเช่นกัน”^{๒๙}

ซูบ กาจนประกร “กล่าวว่าการบริหารหมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ฉะนั้นคำว่าการบริหารงานนี้จึงใช้กำกับแสดงให้

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

^{๒๙} Frederick W. Talyer Scientific Management, พฤติกรรมองค์การความรู้เบื้องต้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์, อังโน สุพิณ เกชาคุปต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, งานผลิตเอกสารและตำราทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑ - ๑๔.

เห็นลักษณะการบริหารงานแต่ละประเภทได้เสมอแล้วแต่กรณีไป แต่ถ้าเป็นการทำงานโดยบุคคลเดียว เราเรียกว่าเป็นการทำงานเฉย ๆ เท่านั้น”^{๑๑๑}

สมพงษ์ เกษมสิน ได้ให้ความหมายว่า “การบริหารคือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ”^{๑๑๒}

กล่าวโดยสรุป จากความหมายของการบริหารที่ได้นำเสนอไว้ จะเห็นได้ว่าการบริหารมีลักษณะดังนี้

๑. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
๒. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
๓. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
๔. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
๕. การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่ม เพื่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่ม ในอันที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
๖. การบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

๒.๖.๑ ความเป็นมา

ความเป็นมาของแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นหรือสะสมปฏิบัติกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรม ประเพณีที่ฝังงม ของมนุษย์หลายชั่วอายุคนแล้ว ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมนั้น ๆ ให้มีความสุขสงบ สามารถประสานประโยชน์ และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งได้โดยสันติวิธี และกลายเป็นสังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมา โลกมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ระบบสารสนเทศต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้

^{๑๑๑} ชูบ กาจนประกร, **หลักรัฐประศาสนศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐), หน้า ๑๐.

^{๑๑๒} สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โอเคเอ็นสโตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๓ – ๑๔.

ประเทศทั่วโลกตื่นตัว ทำให้เกิดการปฏิรูปการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้ทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป สาเหตุหลักที่ผลักดันให้กระแสการปฏิบัติเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

๑. ภาครัฐในโลกยุคใหม่ ต้องปรับลดบทบาทจากผู้ปกครองเป็นผู้ให้บริการ และธำรงรักษาความเป็นธรรมในสังคม ภาคประชาชนและภาคเอกชนมีบทบาทในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมมากขึ้น

๒. ภาคเอกชนได้ปรับปรุงระบบบริหารจัดการ ตามหลักการบริหารงานสมัยใหม่อย่างต่อเนื่องและรวดเร็วเพื่อความอยู่รอดและการแข่งขัน

๓. ภาครัฐไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็ว รุนแรง เปิดกว้างและมีการแข่งขันสูงขึ้น

๔. ผลจากการที่ภาครัฐปรับตัวไม่ทันการณ์ ภาครัฐมีความอ่อนแอล้ำสมัย ไม่สามารถบริหารจัดการประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศตกต่ำ เกิดภาวะหนี้ท่วมทับัน สังคมเสื่อมศรัทธาในภาครัฐทั้งในเรื่องการบริหารและการทุจริตประพฤติมิชอบ^{๓๒}

๒.๖.๒ เป้าหมายของการปรับปรุงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม

ในกระแสดยุคโลกาภิวัตน์ กติกาของสังคมและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ใช้อยู่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันตามยุคสมัย โดยมีจุดร่วมที่เปลี่ยนแปลงคือ ความสงบสุขของประชาชน เสถียรภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สำหรับประเทศไทยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) นั้น เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้น การประกันและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ภาครัฐมีการบริหารการปกครองที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบโดยประชาชนมากขึ้น ดังนั้นภาครัฐยุคใหม่จึงมีเป้าหมายร่วมกัน ๓ ประการ คือ

๑. การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ การบริหารโดยมุ่งผลลัพธ์ที่เกิดกับประชาชนหรือผู้รับบริการ การปรับปรุงงานบริการให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ตามที่ประชาชนต้องการและรายงานผลงานให้สาธารณะชนทราบ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงานโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการ ร่วมแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำงาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิผล

^{๓๒} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาคินแดน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑.

ผู้บริหารจะบริหารอย่างคล่องตัว แต่ในขณะเดียวกันต้องรับผิดชอบต่อผลงานนั้น ๆ แทนการยึดมั่นในการทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ วิธีการอย่างเดียวกันในอดีต

๒. การปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐ ได้แก่ การเน้นงานในหน้าที่หลักของภาครัฐซึ่งได้แก่การกำหนดนโยบายที่มองการณ์ไกล มีการบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาค เป็นธรรม โดยกระจายงานให้บริการแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และองค์การบริหารอิสระมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

๓. การบริหารแบบพหุพหุชาติ ได้แก่ การบริหารที่ให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ หรือร่วมปฏิบัติการเพื่อให้การบริหารและบริการสาธารณะเป็นที่พึงพอใจของประชาชนหรือผู้รับบริการ และเป็นการจัดระบบการบริหารแบบใหม่ที่ไม่วุฒิกษัตริย์หรือรวมศูนย์อำนาจแบบในอดีต ที่ทำให้รัฐไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันการณ์หรือมีสภาพความปิดบังซ่อนเร้น ไม่โปร่งใสต่อสาธารณชน^{๓๓}

๒.๖.๓ ความหมาย

ความหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) หรือ (ธรรมาภิบาล)

คำว่า Good Governance มีการใช้คำศัพท์อยู่หลายคำ ได้แก่ ธรรมาภิบาล การปกครองที่ดี ธรรมรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้คำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีแต่ในที่นี้จะใช้คำว่า ธรรมาภิบาล คำว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง กติกา หรือกฎเกณฑ์ การบริหารการปกครองที่ดี เหมาะสม และเป็นธรรม ที่ใช้ในการธำรงรักษาสังคมบ้านเมืองและสังคมอันหมายถึง การจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้าน และทุก ๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ องค์กรของรัฐ และรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาลองค์กรของเอกชน ชมรม และสมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคล เอกชน และภาคประชาสังคม^{๓๔}

ที่มาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒.

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓.

ความเป็นมา แนวคิด ในการพัฒนาหลักการธรรมาภิบาล มีการกล่าวถึงเป็นระยะในแวดวงของนักวิชาการ ก่อนการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ แต่ยังไม่ค่อยแพร่หลายนัก ปี ๒๕๔๐ ประเทศไทย ได้ประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ได้ให้ความสนใจหลักการธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นหลักในการพลิกฟื้นแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจสังคม การเมืองของประเทศ และเพื่อรองรับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้จัดทำเอกสารข้อเสนอเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเทศไทย โดยเสนอต่อนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒ และท่านได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) จัดทำบันทึกเรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และเห็นชอบร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเมื่อ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๒ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ และมีผลบังคับใช้หลังวันประกาศใช้ โดยให้หน่วยงานภาครัฐเป็นแกนนำในการพัฒนา และส่งเสริมธรรมาภิบาลในสังคมไทย และยึดถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สลค.ที่ ๐๒๐๔/ว ๑๓๐ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒^{๓๕}

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักการพื้นฐาน ๖ ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

นโยบายกระทรวงมหาดไทย ด้านการพัฒนาการบริหารเพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

แนวนโยบายด้านการพัฒนาการบริหารเพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. สนับสนุนการดำเนินการด้านการปฏิรูปการเมือง การปกครอง ตลอดจนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ด้วยการ

๑.๑ พัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านระบบงาน ระบบงบประมาณและบุคลากร ตลอดจนการจัดเก็บรายได้ให้มีขีดความสามารถที่จะ

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

รองรับภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนตามแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๓ และมีการทำงานที่ได้ผลงานที่มีมาตรฐานและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น

๑.๒ พัฒนาระบบงานด้านการกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะที่ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนในการที่จะเข้าไปร่วมให้ข้อคิดเห็นและกำกับดูแลตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๓ สนับสนุนให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนในรูปของประชาคมท้องถิ่น เพื่อให้ระบบงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระบบเปิดต่อการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อเป็นกระบวนการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน^{๓๖}

๒. สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อการปฏิบัติตามระบบบริหารราชการ

๒.๑ พัฒนาระบบบริหารงานของหน่วยงานในสังกัดในทุกระดับ ให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และเป็นระบบที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานและจัดให้มีระบบควบคุมภายในทั้งด้านระบบงาน ระบบเงิน และผลงาน เพื่อกำกับดูแลให้การทำงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และจัดให้มีระบบตรวจสอบจากภายนอกด้วยการนำเสนอผลงานต่อสาธารณชน รวมทั้งพัฒนาระบบการประเมินผลแบบเปิด

๒.๒ สนับสนุนและส่งเสริมบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ไปใช้ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ทั้งในแง่การบริหารงาน การบริหารเงิน และการบริหารผลงาน^{๓๗}

๓. พัฒนาประสิทธิภาพงานด้านการให้บริการประชาชน

๓.๑ เพิ่มประสิทธิภาพ คุณภาพ และมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานที่เป็นจุดให้บริการประชาชน ตลอดจนพัฒนาให้มีระบบการให้บริการที่ครบวงจร

๓.๒ พัฒนางานบริการประชาชน ด้วยระบบการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

^{๓๖} กรมการปกครอง, นโยบายกระทรวงมหาดไทย การพัฒนาการบริหารเพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

๓.๓ นำระบบบรรษัทภิบาล มาใช้ในการบริหารจัดการของหน่วยงานที่มีภารกิจหลักด้านให้บริการประชาชน

๔. แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี (ธรรมาภิบาล) ในองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความมุ่งหมายที่จะสร้างระบบบริหารที่ดี ในทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชนโดยเน้นเฉพาะภาครัฐซึ่งหมายรวมถึงราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นรวมถึงองค์การอิสระของรัฐ จำเป็นต้องปรับกลไกและระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และประชาชนมีส่วนร่วม^{๓๔}

“ การส่งเสริมธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงมิใช่การสั่งการตามลำดับชั้นแต่จะต้องเข้าไปสร้างความเข้าใจ และร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการริเริ่มปรับปรุงระบบวิธีการทำงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลา และอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายซึ่งการส่งเสริมธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล ควรยึดหลักการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกำหนดหลักพื้นฐานไว้ ๖ ประการ ซึ่งสามารถนำมาปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ” ^{๓๕} ได้ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของชุมชน และชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้ โดย

๑.๑ การออกข้อบังคับตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรม และเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

๑.๒ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อบังคับตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง ด้วยการปิดประกาศที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล หรือที่ชุมชนทุกหมู่บ้านหรือการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่น ๆ เช่น ทำเป็นเอกสารแจกจ่ายการประชุมหรือเสียงตามสาย

๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้ข้อบังคับตำบล รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒.

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓.

ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีในอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันและถูกต้องโดยไม่กั้นแก่งหรือ ลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ

๑.๔ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ทั้งฝ่ายพนักงานและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

๒. **หลักคุณธรรม** เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน เพื่อ เสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ อุดหนุน มีระเบียบวินัย

๒.๑ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งฝ่ายประจำต้องยึดหลักหน้าที่ความ รับผิดชอบของตน โดยพนักงานส่วนตำบลจะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มาทำงานตรง ต่อเวลา ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค

๒.๒ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะ เป็นผู้แทนของประชาชนต้องรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน มาประชุม อย่างสม่ำเสมอ พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ ส่วนรวมและถูกต้องตามกฎหมาย

๒.๓ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ยึดต้องมีคุณธรรมสูงชันเนื่องจากเป็นผู้ บังคับบัญชาของพนักงาน ในขณะที่เดียวกันเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ต่าง ๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ที่กำหนดไว้มีการจัดสรร งบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเริ่มจัดทำมาตรฐาน จริยธรรม หรือกรอบกติกา การ ปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเอง มีบทลงโทษเท่าที่ทำได้ เช่น ใครละเมิดกฎหมายก็ให้สภาพิจารณาให้พ้นจากสมาชิกภาพตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๖ มาตรา ๔๗ ตรี (๘)

๓. **หลักความโปร่งใส** โดยเน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใสให้มีการ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและมีกระบวนการให้ ประชาชนตรวจสอบได้ โดย

๓.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเอกสารจะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ ได้แก่

๓.๑.๑ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓.๑.๒ มติการประชุมคณะกรรมการบริหารที่มีผลกระทบต่อผลได้ผลเสียของประชาชน

๓.๑.๓ มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชนรวมทั้งมติอื่น ๆ ที่ประชาชนควรทราบ

๓.๑.๔ วาระการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องเปิดเผยแก่ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

๓.๑.๕ ข้อบังคับตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรทราบและประชาชนต้องปฏิบัติ

๓.๑.๖ ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้หลักฐานเอกสาร ประกอบอะไร แล้วต้องใช้เวลานานเท่าใด

๓.๑.๗ ผลการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรที่จะได้สรุปเสนอให้ประชาชนได้รับทราบว่าทำอะไร เมื่อไหร่ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าเพื่อจะได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานได้

๓.๑.๘ เอกสารการจัดซื้อ - จ้าง โดยเฉพาะ ผลการสอบราคา หรือประกวดราคา ควรเปิดเผยให้ประชาชนรับรู้ จะทำให้ประชาชนได้ตรวจสอบและเกิดความมั่นใจ

๓.๑.๙ ข้อมูลด้านการเงิน - การคลัง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดถึงความสุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลควรที่จะได้เปิดเผยเป็นระยะว่ามีรายรับเท่าใด มีรายจ่าย อะไร เท่าใด

๓.๑.๑๐ ข้อมูลอื่น ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าควรเปิดเผย และเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

๓.๒ สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามข้อ ๓.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลควรคำนึงถึงความเหมาะสมที่สามารถทำให้ประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวางที่สุด ได้แก่

๓.๒.๑ การเปิดเผยที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล หรือที่ชุมชน อาจจัดทำเป็นป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารประจำทุกหมู่บ้าน

๓.๒.๒ การประชุมชี้แจงเป็นครั้งคราว หรือประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ

๓.๒.๓ ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ในแต่ละหมู่บ้าน

๓.๒.๔ การใช้ระบบหอกระจายข่าว หรือเสียงตามสายรวมทั้งการใช้สื่อท้องถิ่น อาจเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุหรือโทรทัศน์

๓.๒.๕ การจัดทำเป็นวารสาร หรือเอกสารแจกจ่ายแก่ประชาชนตามระยะเวลาที่ สมควร อาจเป็นปีละ ๒ – ๓ ครั้ง หรือทุกเดือนก็ได้^{๔๐}

๔. หลักการมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นหลักสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องให้ ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ ผู้บริหาร และมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารแสดงความคิดเห็นในการ ตัดสินใจทำอะไร อย่างไรขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการตรวจสอบและการประเมินผล งานขององค์การบริหารส่วนตำบล และสุดท้ายประชาชนย่อมมีสิทธิเหนือองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนเห็นว่า ปฏิบัติงานเสียหายล้มเหลว หรือมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย

องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอย่างน้อย ได้แก่

๑. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลทั้งแผนพัฒนา ๕ ปี และแผนพัฒนาประจำปีโดยให้ ประชาชน

๑.๑ มีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดจัดทำแผนพัฒนา โดยการร่วมเสนอปัญหา ความต้องการและร่วมเสนอโครงการ / กิจกรรมเพื่อการพัฒนา ในรูปแบบกระบวนการประชาคม

๑.๒ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาในภาพรวม ว่าทิศทาง การ พัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเดินทางไปทางใด ควรทำอะไรก่อน อะไรหลัง

๑.๓ ร่วมดำเนินการทำแผนพัฒนาตำบล ไปสู่การปฏิบัติ เช่น การให้เงินอุดหนุน

๑.๔ ร่วมประเมิน เมื่อดำเนินโครงการแล้ว ผู้ที่จะประเมินผลได้ดีที่สุด คือ ประชาชน เพราะประชาชนสามารถบอกได้ว่ามีประโยชน์มากน้อยแค่ไหน

๒. มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ - จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ กำหนดให้้องค์การ บริหารส่วนตำบล แต่งตั้งผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ - จัดจ้างให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม

^{๔๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

๓. ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง และอำนวยความสะดวกในการให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมสภา

๔. ประชาชนมีสิทธิในการเสนอข้อบังคับตำบลเพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาออกข้อบัญญัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมทั้งกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล จะกำหนดข้อบังคับตำบลควรที่จะได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาเพื่อให้ข้อบังคับได้รับการยอมรับจากประชาชน

๕. ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย ได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒^{๑๑}

โดยสรุปองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องสร้างระบบ กลไกที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

๕. หลักความรับผิดชอบ หลักข้อนี้มุ่งเน้นให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ตระหนักในอำนาจหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชนมีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุ โดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำโดย

๕.๑ การจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ให้ประชาชนเป็นที่พึงได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน

๕.๒ เอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวก รวมทั้งควรมีผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ประจำหมู่บ้าน

๕.๓ มีความจริงใจในการนำโครงการ / กิจกรรมที่เสนอโดยประชาชน / ประชาคมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน

๕.๔ นำโครงการ / กิจกรรม ที่บรรลุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบังคับงบประมาณเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็ต้องแจ้งให้ประชาชนทราบ^{๑๒}

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

๖. หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากร / งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน โดยควรดำเนินการ

๖.๑ การดำเนินแผนงาน / โครงการ จะต้องมีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่า ควรจะทำโครงการอะไรก่อน หลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๖.๒ ในการจัดซื้อ - จัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการประหยัด หากสามารถต่อรองราคากับผู้รับจ้างให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ก็จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้นและทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

๖.๓ มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ ให้มีความประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งควรมีกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้ได้ยาวนาน

๖.๔ องค์กรบริหารส่วนตำบล ควรจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่า โดยสามารถมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการ อาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการประชุมสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๘๕ และ ข้อ ๘๐ เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหาร

๖.๕ การบริหารจัดการครุภัณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรบริหารส่วนตำบล ควรจัดทำทะเบียนคุมให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบันและควบคุมการใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ต่อส่วนรวม^{๔๖}

ทั้งนี้ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลในองค์กรบริหารส่วนตำบล ต้องริเริ่มจากกิจกรรมที่ดำเนินการได้ง่ายก่อน โดยองค์กรบริหารส่วนตำบล ตระหนักและมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับ โดยเฉพาะประเด็นความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และการยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้มีอำนาจในการบริหารงานมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น ย่อมคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลัก ในขณะเดียวกัน จำเป็นจะต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาทและหน้าที่ด้วย เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น สามารถรวมพลังในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ในการพัฒนาท้องถิ่นและแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้างานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการประเมินผลการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงได้นำกับการมีส่วนร่วม

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗.

ร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิจัย เพื่อนำมาพิจารณาเป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

สมบุญ กนกหงษ์ “ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรในชุมชนโดยรวมเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านลักษณะความเป็นผู้นำ การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น การมีส่วนร่วมเพื่อการพึ่งตนเอง ด้านโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการตัดสินใจของชุมชนและความสามัคคี และความร่วมมือในชุมชน บุคลากรในชุมชนมีสถานภาพต่างกันเห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน”^{๔๔}

สุภาพ ศรีเมือง “ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล ศึกษากรณีตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่า ด้านการเสนอปัญหาประชาชนจะมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (๔๖.๘%) กลุ่มที่ส่วนร่วมมากที่สุด คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ประชาชนส่วนมากมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (๓๗.๕%) กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการพัฒนาสตรีด้านการบริหารดำเนินการ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม (๔๐.๘%) กลุ่มที่มีส่วนร่วมด้านการบริหารจะเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการตรวจสอบประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ (๓๑.๕%) ด้านการรับประโยชน์ส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการขึ้น ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (๔๘.๑%) ด้านการติดตามผลประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (๔๖.๒๕%) โดยร่วมดูแลกิจกรรมหรือโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำขึ้น สรุปว่าประชาชนยังไม่เข้าใจการบริหารและขาดการประชาสัมพันธ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง”^{๔๕}

ศิธิษา พึ่งแสงแก้ว “ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยศึกษากรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน

^{๔๔} สมบุญ กนกหงษ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๔, หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๕} สุภาพ ศรีเมือง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล : ศึกษากรณีตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๔, หน้าบทคัดย่อ.

ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ชาวบ้านจะอาศัยความเชื่อเรื่องผีและสิทธิตามประเพณีในการจัดการป่า โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ
๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล”^{๔๖}

เรื่องยศ ปรีดี “ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการร่วมกันวางแผน พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผน ๗๒.๗๕% การมีส่วนร่วมในการลงทุนในการดำเนินงาน ๘๔.๓๑% โดยมีการจัดตั้งแหล่งทุนของกลุ่มในรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด และการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณ ๕๒.๕๔% โดยการร่วมวางแผนในการใช้งบประมาณ การลงมือปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง การตรวจสอบผลการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมตามศักยภาพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยชุมชนมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรมประเพณีมากที่สุด”^{๔๗}

รัชฤทธิ์ ปนารักษ์ “ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล กรณีอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ประเภทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การดำรงตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาตำบลมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล”^{๔๘}

^{๔๖} สิริยา พึ่งแสงแก้ว, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ : ศึกษากรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”, ภาคนิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๓๗, หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๗} เรื่องยศ ปรีดี, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์”, ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๔, หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๘} รัชฤทธิ์ ปนารักษ์, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, ภาควิทยานิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๐, หน้าบทคัดย่อ.

อาณัติ นรากร “ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลท่าใหม่นั้นอยู่ระดับค่อนข้างสูง มีทัศนคติต่อการจัดการขยะและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะปานกลาง ปัจจัยด้านบุคคลคือ อายุ รายได้ และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพ และระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานและปัจจัยทางสังคมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอย และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหาขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอย”^{๔๘}

นริศ จำนุรักษ์ “ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ (๗๔.๗%) มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบลอยู่ในระดับต่ำ โดยที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมาคือเรื่องการติดตามประเมินผลและการรับรู้ปัญหาตามลำดับ แต่สำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติของประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด สำหรับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ (๗๖.๑%) มีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง โดยที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมากที่สุด รองลงมาคือ การวางแผน ลงทุนปฏิบัติและการรับรู้ปัญหาตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า อายุ เพศ การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม การฝึกอบรม ความคิดเห็นต่อการพัฒนาชนบทในรูปแบบประชาชนมีส่วนร่วม และคอบทบาทของสภาตำบลและการได้รับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม กล่าวคือ เพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง ประชาชนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนกลุ่มอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี และกลุ่มอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคมมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคม ประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม ประชาชนที่มีความคิดเห็นดังกล่าวในระดับต่ำกว่า นอกจากนี้ประชาชนที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทและบทบาทของสภาตำบลมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ได้รับข่าวสารดังกล่าวนี้”^{๔๙}

^{๔๘} อาณัติ นรากร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี”, ภาคนิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๑, หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๙} นริศ จำนุรักษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู”, ภาคนิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๓๘, หน้าบทคัดย่อ.

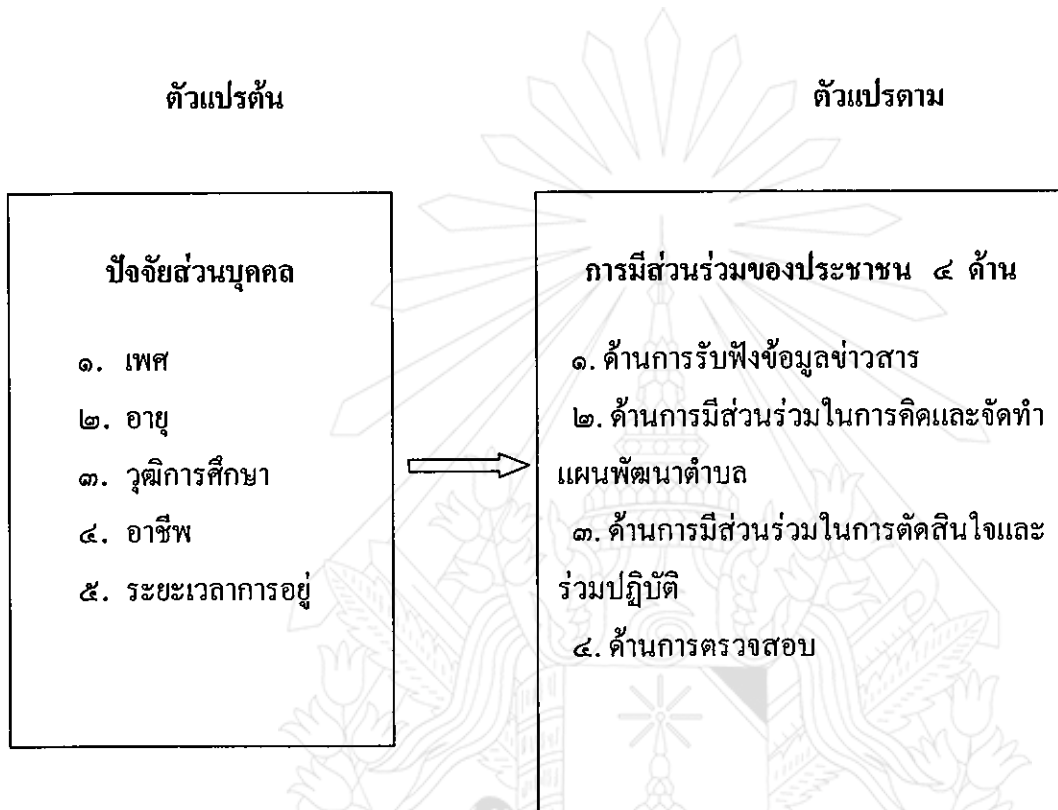
สิทธิศานต์ ทรัพย์ศิริโสภา “ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย : กรณีศึกษา การจัดการมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๓๒๘ ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอยในระดับปานกลาง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอยในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ อาชีพ สถานภาพทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอย และการจัดการมูลฝอย”^{๕๑}

^{๕๑} สิทธิศานต์ ทรัพย์ศิริโสภา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย : ศึกษากรณีการจัดการมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๔, หน้าบทคัดย่อ.

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีผลงานที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและวิธีศึกษาไว้ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ ดังนี้

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยดำเนินการในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีแบบสอบถาม (Questionnaires) ได้ดำเนินการ ดังนี้

- ๓.๑. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
- ๓.๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕. การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

๓.๑.๑ พื้นที่เป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เนื่องจากผู้วิจัยอาศัยอยู่ในตำบลนาอานและอยากจะทำระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำข้อมูลไปหาแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๑.๒ ประชากรที่ใช้ศึกษา

๒.๑ ประชากร (Population) คือ ประชาชนในเขตตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ที่อายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ จำนวน ๘,๔๓๕ คน

๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ประชาชนอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์

ในเขตตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน ๓๖๘ คน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้มีค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิดได้ร้อยละ ๕ หรือ ๐.๐๕ ซึ่ง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie and Morgan ได้ตัวอย่าง ๓๖๘ คน^๑ นำไปคิดสัดส่วนต่อประชากรในตำบลนาอาน จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ ๒. จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ ขึ้นไป ในตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (N)	ตัวอย่าง(n)
หมู่ที่ ๑ บ้านติดต๋อ	๑,๑๔๐	๕๐
หมู่ที่ ๒ บ้านขอนแก่น	๑,๑๕๑	๕๐
หมู่ที่ ๓ บ้านแหล่งควาย	๖๑๒	๒๗
หมู่ที่ ๔ บ้านปากนา	๗,๒๓	๓๒
หมู่ที่ ๕ บ้านไร่ทาม	๗๒๔	๓๒
หมู่ที่ ๖ บ้านนาอาน	๕๕๘	๒๔
หมู่ที่ ๗ บ้านนาข่า	๗๖๑	๓๓
หมู่ที่ ๘ บ้านภูกระแต	๑๔๕	๖
หมู่ที่ ๙ บ้านติดต๋อ	๙๐๔	๓๕
หมู่ที่ ๑๐ บ้านขอนแก่น	๕๗๐	๒๕
หมู่ที่ ๑๑ บ้านปากนา	๖๓๖	๒๘
หมู่ที่ ๑๒ บ้านเกษตรสมบูรณ์	๕๑๑	๒๒
รวม	๘,๔๓๕	๓๖๘

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอเมืองเลย ณ วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙^๒

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๘ คน โดยวิธีตามสะดวก ในแต่ละหมู่บ้านตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะผู้ที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ โดยดำเนินการสอบถามคุณสมบัติก่อน ถ้าคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดจะได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และแจกแบบสอบถามให้ กรณีคุณสมบัติ

^๑ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓), หน้า ๔๐-๔๑.

^๒ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ณ วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙

ไม่ตรงตามที่กำหนดจะไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะเลื่อนไปสอบถามบุคคลต่อไป

๓.๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษา ทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถาม ได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์การศึกษา และแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามลักษณะทางประชากร และข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน ๓๐ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๓. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๓.๓.๑. ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามไปปรึกษาและขอความเห็นชอบเกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์และความเที่ยงตรงในเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน

๓.๓.๒. ทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา ที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ในตำบลน้ำสวย อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน ๓๐ ตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเที่ยง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOW ใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ ๐.๘๒

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ผู้วิจัยติดต่อผู้นำชุมชน เช่น กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน / อบต. เพื่อขอความร่วมมือในการประสานงานในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์เพื่อขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

๒. ขอความอนุเคราะห์ผู้นำชุมชน จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๒ คนเพื่อทำการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

๓. ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา อธิบายในรายละเอียดคำถาม เพื่อให้การให้ข้อมูลในกรณีรับแบบสอบถามมีข้อสงสัยได้ข้อมูลในทิศทางเดียวกัน

๔. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้นำชุมชนหมู่บ้านละ ๒ คนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน โดยผู้นำชุมชน เป็นผู้สอบถามประชาชนผู้มิคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดแจกแบบสอบถามให้ และกำหนดระยะเวลาการไปขอรับแบบสอบถามคืนภายใน ๓ วัน

๕. ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์ต่อไป

๓.๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร และข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

๒. วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้คือ

มากที่สุด	ให้ คะแนน ๕ คะแนน
มาก	ให้ คะแนน ๔ คะแนน
ปานกลาง	ให้ คะแนน ๓ คะแนน
น้อย	ให้ คะแนน ๒ คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ คะแนน ๑ คะแนน

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

๓.๖. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตาราง

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ บริบูรณ์ขึ้นไป ในตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย รวม ๓๖๘ คน ซึ่งมีประเด็นคำถามที่แตกต่างกันและแยกการวิเคราะห์ออกเป็น ๓ ตอน คือ

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร จำนวน ๓๖๘ คน

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแยกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านการรับรู้ข่าว สาร

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ

๔. ด้านการตรวจสอบ

๓. วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

อธิบายผลการศึกษาได้ ดังนี้

๔.๑ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในวิเคราะห์ข้อมูลของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จะใช้การวิเคราะห์ด้วยความถี่และหาค่าร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลจำนวนและร้อยละของประชากรที่มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ ขึ้นไปในตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามลักษณะประชากร

ข้อมูลลักษณะประชากร	จำนวน N = ๓๖๘	
	ความถี่	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๕๒	๕๒.๑๗
หญิง	๑๑๖	๔๗.๘๓
๒. อายุ		
๑๘- ๓๐ ปี	๕๘	๑๕.๗๖
๓๑ - ๔๐ ปี	๗๘	๒๑.๒๐

ข้อมูลลักษณะประชากร	จำนวน N = ๓๘๖	
	ความถี่	ร้อยละ
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๑๘	๓๒.๐๗
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๑๔	๓๐.๕๘
๓. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	๑๕๕	๔๒.๑๒
มัธยมศึกษา ปวช.	๑๒๑	๓๒.๘๘
ปวส. อนุปริญญา	๓๘	๑๐.๓๓
ปริญญาตรี	๔๕	๑๓.๓๒
สูงกว่าปริญญาตรี	๕	๑.๓๕
๔. ท่านมีอาชีพหลัก		
เกษตรกรกรรม	๑๕๘	๔๒.๕๓
ค้าขาย	๕๐	๑๓.๕๕
รับราชการ	๔๒	๑๑.๔๑
รับจ้างทั่วไป	๘๕	๒๒.๑๐
อื่น ๆ (ระบุ)	๓๓	๘.๕๗
๕. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า ๑ ปี	๘	๒.๑๗
๑ - ๓ ปี	๑๓	๓.๕๓
๔ - ๖ ปี	๒๓	๖.๒๕
๗ - ๑๐ ปี	๔๓	๑๑.๖๘
๑๑ ปีขึ้นไป	๒๘๑	๗๒.๓๗

จากตารางที่ ๓ พบว่า กลุ่มประชากร จำนวน ๓๖๘ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ ๕๒.๑๗ เพศหญิง ๔๗.๘๓ มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๗ รองลงมา อายุมากกว่า ๕๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๘ การศึกษาส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๔๒.๑๒ รองลงมา ระดับมัธยม/ปวช. ร้อยละ ๓๒.๘๘ อาชีพหลักส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ ๔๒.๕๓ รองลงมา รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๑๐ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่อยู่

มากกว่า ๑๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓๖ รองลงมา อาศัยอยู่ระหว่าง ๗-๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๘

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๔ แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๑.ด้านการรับรู้ข่าวสาร	๒.๔๔	.๕๔	น้อย
๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ	๒.๔๐	.๕๑	น้อย
๓. ด้านการตรวจสอบ	๒.๓๒	.๕๔	น้อย
๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล	๒.๒๗	.๕๗	น้อย
โดยรวม	๒.๓๖	.๕๔	น้อย

จากตารางที่ ๔ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย รายด้านโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบและด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ตารางที่ ๕ แสดงระดับการมีส่วนร่วมด้านการรับรู้ข่าวสาร โดยรวมและรายข้อ ของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๑. ด้านการรับรู้ข่าวสาร	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. โดยผ่าน ทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต.	๓.๐๕	.๕๑	ปานกลาง
๒. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. ทางหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน	๒.๖๒	.๘๔	ปานกลาง

๑. ด้านการรับรู้ข่าวสาร	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๓. ท่านมีความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่ อบต. ได้ประชาสัมพันธ์มาน้อยเพียงใด	๒.๖๑	.๗๔	ปานกลาง
๔. ท่านได้รับข่าวสาร การดำเนินงานของ อบต. จาก วารสาร ของ อบต. มากน้อยเพียงใด	๑.๕๘	.๗๖	น้อย
๕. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารมาน้อยเพียงใด	๑.๘๕	.๗๕	น้อย
โดยรวม	๒.๔๔	.๕๔	น้อย

จากตารางที่ ๕ พบว่า มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ด้านการรับรู้ข่าวสาร โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ และอยู่ในระดับน้อย ๒ ข้อ พบว่าข้อที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ๑. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. โดยผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. ๒. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. ทางหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน และ ๓. ท่านมีความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่ อบต. ได้ประชาสัมพันธ์มาน้อยเพียงใด พบข้อที่อยู่ในระดับน้อย ๒ ข้อ คือ ๑. ท่านได้รับข่าวสาร การดำเนินงานของ อบต. จาก วารสาร ของ อบต. มากน้อยเพียงใด ๒. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารมาน้อยเพียงใด

ตารางที่ ๖ แสดงระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายข้อ ของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. ท่านเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน	๒.๕๕	.๘๓	น้อย
๒. ท่านได้เข้าร่วมการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกับ อบต.	๒.๕๗	.๗๗	น้อย
๓. ในการจัดเวทีประชาคมตำบลของ อบต. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์และเสนอปัญหาของหมู่บ้านต่อประชาคมตำบล	๒.๔๒	.๘๖	น้อย

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๔. อบต. จัดเวทีประชาคมให้ประชาชนเสนอแนะปัญหาความต้องการเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	๒.๓๗	.๘๕	น้อย
๕. อบต. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	๒.๒๘	.๘๘	น้อย
๖. ท่านมีส่วนร่วม เสนอแนะข้อปัญหาความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	๒.๑๗	.๕๐	น้อย
๗. ท่านได้เข้าร่วมคิดวิเคราะห์ เสนอแนะข้อคิดเห็นปัญหาความต้องการในการพัฒนา อบต.	๑.๕๓	.๓๐	น้อย
โดยรวม	๒.๒๗	.๕๗	น้อย

จากตารางที่ ๖ พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับคือ ๑. ท่านเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ๒. ท่านได้เข้าร่วมการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกับ อบต. ๓. ในการจัดเวทีประชาคมตำบลของ อบต. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์และเสนอปัญหาของหมู่บ้านต่อประชาคมตำบล

ตารางที่ ๗ แสดงระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ โดยรวมและรายข้อ ของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาอน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. อบต. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันผู้สูงอายุ การป้องกันโรคไข้เลือดออก	๒.๕๗	.๕๑	ปานกลาง
๒. อบต. มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม	๒.๘๕	.๓๗	ปานกลาง

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๓. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดเวทีประชาคมของ อบต.	๒.๕๕	.๗๕	ปานกลาง
๔. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา	๒.๕๐	.๘๒	น้อย
๕. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาความต้องการในการบริหารงาน	๒.๓๗	.๘๑	น้อย
๖. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน	๒.๔๖	.๗๕	น้อย
๗. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ	๒.๔๔	.๘๓	น้อย
๘. อบต. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานมากน้อยเพียงใด	๒.๐๒	.๘๒	น้อย
๙. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. ด้านต่าง ๆ	๑.๕๗	.๗๖	น้อย
๑๐. อบต. ให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ / จัดจ้างของ อบต.	๑.๘๗	.๘๔	น้อย
โดยรวม	๒.๔๐	.๕๓	น้อย

จากตารางที่ ๗ พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ๑. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันผู้สูงอายุ การป้องกันโรคไข้เลือดออก ๒. มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม และ ๓. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดเวทีประชาคมของ อบต. พบข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี ๗ ข้อ โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ข้อ คือ ๑. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา ๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาความต้องการในการบริหารงาน ๓. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน

ตารางที่ ๘ แสดงระดับการมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบ โดยรวมและรายข้อ ของประชาชน ในการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

๔. ด้านการตรวจสอบ	\bar{x}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
๑. การตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียว เช่น อำเภอ จังหวัด สดง. ปปช.	๒.๕๓	.๘๕	ปานกลาง
๒. การบริหารงานของ อบต. มีความโปร่งใสมากเพียงใด	๒.๔๕	.๕๐	น้อย
๓. การใช้เงินงบประมาณของ อบต. มีความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากเพียงใด	๒.๔๕	.๘๕	น้อย
๔. ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมที่ อบต. จัดขึ้นมากเพียงใด	๒.๑๕	.๓๖	น้อย
๕. ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. ได้มากน้อยเพียงใด	๒.๑๖	.๓๕	น้อย
๖. ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. ประชาชนเข้าไปตรวจสอบมีความยากเพียงใด	๒.๐๕	.๓๖	น้อย
๗. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของ อบต.	๑.๕๔	.๓๘	น้อย
โดยรวม	๒.๓๒	.๕๔	น้อย

จากตารางที่ ๘ พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ด้านการตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ข้อคือ ๑. การบริหารงานของ อบต. มีความโปร่งใสมากเพียงใด ๒. การใช้เงินงบประมาณของ อบต. มีความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากเพียงใด ๓. ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมที่ อบต. จัดขึ้นมากเพียงใด และพบว่าข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๑ ข้อ คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียว เช่น อำเภอ จังหวัด สดง. ปปช.

๔.๓ วิเคราะห์ แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จากกลุ่มประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ในเขตตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน ๓๖๘ คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑๖ และประชาชนได้เสนอแนวความคิดสรุปประเด็นสำคัญแต่ละด้านได้ ดังนี้

๑. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารทางใดบ้าง

ความต้องการของประชาชนที่อยากให้ อบต. ดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสารคือ

๑.๑ เพิ่มหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเพราะบางหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านใหญ่ไม่ได้ยินการประกาศเสียงตามสายของผู้ใหญ่บ้านอย่างทั่วถึง

๑.๒ ให้ อบต. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำแต่ละหมู่บ้านเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ ของ อบต. ให้ประชาชนทราบทุกวัน ไม่ใช่ให้แต่ผู้ใหญ่บ้านประกาศคนเดียว

๑.๓ จัดทำแผ่นพับ หรือ วารสารประจำเดือนของ อบต. แจกให้ประชาชนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของ อบต. ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพราะบางครั้งประชาชนออกไปทำงานแต่เช้าไม่มีโอกาสรับฟังเสียงตามสายของหมู่บ้าน

๑.๔ จัดรายการวิทยุโดยเจ้าหน้าที่ของ อบต. แจ้งข้อมูลข่าวสารประจำวันให้ประชาชนทราบ

๑.๕ จัดประชุมทุก ๓ เดือน เพื่อ พบปะประชาชน และแจ้งข่าวสาร

๑.๖ จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ของ อบต. โดยเฉพาะไว้ทุกหมู่บ้าน เพื่อติดประกาศเกี่ยวกับงานโครงการของ อบต.

๒. ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง

ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๒.๑ ต้องการเข้าประชุมร่วมในการทำแผนและข้อบัญญัติประจำปี และต้องการให้มีการประชุมจัดทำแผนในวันเสาร์อาทิตย์จะได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพราะวันราชการต้องไปทำงาน

๒.๒ ต้องการให้สมาชิก อบต. แต่ละหมู่บ้านทำหน้าที่แทนชาวบ้านอย่างเต็มที่และนำข้อเท็จจริงความต้องการของประชาชน ไปเสนอเพื่อจัดทำแผนให้ตรงความต้องการของชุมชนจริงๆ

๒.๓ ต้องการให้จัดทำแผนพัฒนาเยาวชนอย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

๒.๔ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงกันก่อนประชาคมชาวบ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบลและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการทำแผนและทำแผนตามความต้องการของประชาชนไม่ใช่มีสิทธิเพียงแต่เสนอความคิด แต่การตัดสินใจเป็นของผู้บริหารอย่างเดียว

๓. ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง

ความต้องการของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๓.๑ ต้องการเป็นคณะกรรมการในการทำงานแต่ละโครงการ

๓.๒ ต้องการให้ อบต. เปิดกว้างในการแต่งตั้งตัวแทนของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ที่ไม่ใช่สมาชิก อบต. หรือ เจ้าหน้าที่ ใน อบต. เป็นกรรมการในการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อปฏิบัติตามโครงการที่ตั้งไว้

๓.๓ ต้องการทราบรายละเอียดของแต่ละโครงการ เช่น งบประมาณเท่าไร ใคร ประมูลโครงการได้ และระยะเวลาการดำเนินงานกี่เดือน เป็นต้น

๔. ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบในการดำเนินกิจกรรมตาม โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง

ความต้องการของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๔.๑ ต้องการเป็นคณะกรรมการตรวจรับ โครงการเพื่อตรวจสอบว่าแต่ละโครงการ โปร่งใสหรือไม่

๔.๒ ต้องการให้ อบต. เปิดเผยข้อมูลการประมูลงานแต่ละโครงการและแจ้งรายละเอียดของการประมูลโครงการต่างๆให้ประชาชนทราบถึงความโปร่งใส

๔.๓ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ เช่น สดง. หรือ เจ้าหน้าที่ทางจังหวัดที่มีหน้าที่ตรวจสอบมาตรวจสอบงบประมาณที่ได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่ในการใช้งบประมาณ

๔.๔ ต้องการให้ อบต. แต่งตั้งบุคคลภายนอกตรวจสอบโครงการ ไม่ใช่เอาแต่สมาชิกที่สนิทกันมาเป็นกรรมการ

๔.๕ เปิด โอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อ เมื่อต้องการตรวจสอบ

๕. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

๕.๑ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ อบต. ลงพื้นที่และออกตรวจเพื่อสอบถามความต้องการของประชาชน เช่น สอบถามความยากจนของ ประชาชนตามความเป็นจริง ให้สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุมากกว่านี้ หรือ ส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุให้มีรายได้เพิ่มขึ้นตรวจสภาพแวดล้อมว่าเกิดมลภาวะแก่ประชาชนหรือไม่ อยากให้ อบต. มาติดตามความเดือดร้อนของประชาชน

๕.๒ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ ทำงานอย่างรวดเร็วทันความต้องการของประชาชน

๕.๓ ต้องการให้หยุดพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและหันมาพัฒนาคนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับเยาวชนและทำแผนพัฒนาเยาวชนอย่างจริงจัง

๕.๔ ต้องการให้ตัดไฟฟ้าตลอดเส้นทางจากเทคนิคถึงบ้านขอนแก่น

๕.๕ ต้องการให้ อบต. แจ้างบประมาณทั้งหมดให้ประชาชนทราบ และแจ้งผลสำเร็จของโครงการในรอบปีว่ามีกี่โครงการ และเปิด โอกาสให้ประชาชนทุกๆ ไปที่อยากรู้สามารถตรวจสอบความโปร่งใสได้ทุกโครงการ

๕.๖ ต้องการให้จัดทำโครงการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนน้อยและไม่เห็นแก่พรรคพวกและ โครงการควรมาจากข้างล่างสู่เบื้องบนจะได้เป็นความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๕.๗ อยากให้สมาชิก อบต. มีความรู้ถึงปริญญาตรีและทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีเพื่อประชาชนในหมู่บ้าน

๕.๘ อยากให้ อบต. ใช้หลักธรรมาธิปไตยในการปกครองหรือบริหารงาน

๕.๙ นำผลการวิจัยไปเสนอ อบต. ให้ ทราบ

บทที่ ๕

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลนาอาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกเป็น ๔ ด้าน คือ

- ๑ ด้านการรับฟังข้อมูลข่าวสาร
- ๒ ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- ๓ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ
- ๔ ด้านการตรวจสอบ

๒. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชน ที่มีอายุครบ ๑๘ ปี บริบูรณ์ขึ้นใน
ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน ๓๖๘ คน โดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จะนำมา
วิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติและสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ ๑ สรุปข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

๑. ข้อมูลด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็น
เพศชาย ร้อยละ ๕๒.๑๗ เพศหญิง ร้อยละ ๔๗.๘๓ มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ
๓๒.๐๗ รองลงมาอายุ มากกว่า ๕๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘๘ การศึกษาส่วนใหญ่จบระดับ
ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๑ รองลงมาระดับมัธยม/ปวช. คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘๘ อาชีพหลัก
ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘๓ รองลงมารับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ
๒๓.๑๐ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่มากกว่า ๑๑ ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ
๗๖.๓๖ รองลงมา อาศัยอยู่ระหว่าง ๗-๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๘

ตอนที่ ๒ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
๔ ด้าน

จากการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย สรุปการวิจัยได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๑. ด้านการรับรู้ข่าวสาร พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ และอยู่ในระดับน้อย ๒ ข้อ พบว่าข้อที่อยู่ในระดับปานกลางคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. โดยผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต., การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. ทางหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน และท่านมีความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่ อบต. ได้ประชาสัมพันธ์มาบ้างน้อยเพียงใด พบข้อที่อยู่ในระดับน้อย ๒ ข้อ คือ ท่านได้รับข่าวสาร การดำเนินงานของ อบต. จาก วารสาร ของ อบต. มากน้อยเพียงใด ,ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารมาบ้างน้อยเพียงใด

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับคือ ท่านเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน, ท่านได้เข้าร่วมการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกับ อบต., ในการจัดเวทีประชาคมตำบลของ อบต. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์และเสนอปัญหาของหมู่บ้านต่อประชาคมตำบล

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันผู้สูงอายุ การป้องกันโรคไข้เลือดออก, มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม และประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดเวทีประชาคมของ อบต. พบข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี ๗ ข้อ โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ข้อ คือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา, ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาความต้องการในการบริหารงาน, เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหของหมู่บ้าน

๔. ด้านการตรวจสอบ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ข้อ คือ การบริหารงานของ อบต. มีความโปร่งใสมากเพียงใด, การใช้จ่ายเงินงบประมาณของ อบต. มีความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากเพียงใด, ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมที่ อบต. จัดขึ้นมากเพียงใด และพบว่าข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๑ ข้อ คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียว เช่น อำเภอ จังหวัด สดง. ปปช.

๕.๒ อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่สมาชิก อบต. หรือ เจ้าหน้าที่ อบต. และประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จึงสนใจเรื่องการประกอบอาชีพของตนเองมากกว่าจึงให้ความสนใจเรื่องอื่นน้อยลง และอาจจะ ยังไม่เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองตลอดจนไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นดีพอซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นริศ ขำนุรักษ์^๑ ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีส่วนร่วมน้อยที่สุดด้านการทำแผนและด้านการติดตามประเมินผลและรับรู้ปัญหาตามลำดับ

จากการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า อบต.ขาดการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ หรือ ประชาสัมพันธ์ในวงแคบๆ เช่น สมาชิก อบต. หรือ ผู้นำชุมชนเท่านั้นจึงทำให้การบริหารงานด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และอีกประเด็นหนึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ยอมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลยอมเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่

^๑ นริศ ขำนุรักษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู”, ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๓๘, หน้าบทคัดย่อ.

ของตัวเองให้ทราบโดยทั่วถึงกันอาจจะทำให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมด้านต่างๆ มากขึ้น เมื่อประชาชนถูกปิดกั้นข้อมูลข่าวสารก็จะทำให้การบริหารงานไม่โปร่งใส ทุจริตคอร์รัปชั่น ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายจึงไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ด้านการรับรู้ข่าวสาร

ควรเพิ่มการรณรงค์การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้านหลายรูปแบบเช่น ออกเสียงตามสายในหมู่บ้าน จัดวิทยุชุมชน แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ ให้ครบทุกหมู่บ้าน

๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล

เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมประชาคมชาวบ้านเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นต่างในภาพรวมเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผน ตลอดจนเชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำข้อบัญญัติของตำบล

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ

ส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น บุญประเพณีท้องถิ่น, แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการปฏิบัติงานตามโครงการที่จัดขึ้น หรือ แต่งตั้งตัวแทนของหมู่บ้านในพื้นที่มีโครงการร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้าง กับองค์การบริหารส่วนตำบล

๔) ด้านการตรวจสอบ

ควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารประจำหมู่บ้านเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการแต่ละโครงการให้ประชาชนทราบ เช่น ข้อมูลงบประมาณแต่ละโครงการ ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ข้อมูลการจัดซื้อ / จัดจ้าง เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้

มีการประชาสัมพันธ์โครงการทั้งก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการให้ประชาชนทราบทุกขั้นตอน เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบลในอำเภอเมืองเลย

๒) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเลย

๓) ควรศึกษาแนวทางและรูปแบบการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
บริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเลย

บรรณานุกรม

๑. หนังสือภาษาไทย

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง. หลักการและเทคนิคการสร้างเสริม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของ
ประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง, ๒๕๔๐.

การปกครอง, กรม. แนวทางปฏิบัติงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี
๒๕๔๑. กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาดินแดน, ๒๕๔๑.

..... . กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.
๒๕๔๒). กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาดินแดน, ๒๕๔๒.

..... . นโยบายกระทรวงมหาดไทย การพัฒนาการบริหารเพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบบริหารกิจการ
บ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาดินแดน, ๒๕๔๔.

..... . คู่มือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาดินแดน, ๒๕๔๔.

การศาสนา, กรม. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๑.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.

ชาติชาย ณ เชียงใหม่. การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่สมดุล. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๔.

ชูบ กาจนประกร. หลักรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธี แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓.

ประพนธ์ ปิยรัตน์. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต. นครปฐม :
สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๔.

ไพรัตน์ เคชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์,
๒๕๒๗.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สถาบันและกระบวนการทางการเมือง. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๕.

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาชุมชน, ๒๕๓๖,
สมาพันธ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย. การกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคล
ส่วนท้องถิ่น การจัดทำแผนอัตรากำลัง ๓ ปี. นครนายก : องค์การบริหารส่วนตำบลหินตั้ง,
๒๕๔๕.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม
ที่ดี. กรุงเทพมหานคร : อาสาศึกษาดินแดน, ๒๕๔๔.

สุกรานต์ โรจนวงศ์ และคณะ. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ๒๕๔๐-๒๕๔๑. กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๒.

สมพันธ์ เตชะอธิก. ไฟฟ้าเพื่อหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดิสัน, ๒๕๓๑.

..... อปต. ในอุดมคติ. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น : คลังนาวิทยา, ๒๕๔๓.

อนันต์ อนันตกุล. นโยบายกระทรวงมหาดไทยด้านการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ :
ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๕.

อลิศรา ชูชาติ และคณะ. เทคนิคการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๘.

๒. วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

รัชฤทธิ์ ปนาร์ักษ์. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”.
ภาควิชาวิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์, ๒๕๔๐.

ธนวัฒน์ ปิ่นแก้ว. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมศูนย์เยาวชน
ตำบล : กรณีศึกษาศูนย์เยาวชนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี”. ภาควิชา
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
๒๕๓๘.

นริศ จำนุรักษ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษา
เฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู”. ภาควิชาวิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘.

- บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์. “ การศึกษาความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๕.
- เรืองยศ ปรีดี. “ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานองค์การบริหารงานส่วนตำบลในเขตชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.
- ศิเลีย พึ่งแสงแก้ว. “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ : ศึกษากรณี ป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”. ภาควิชาวิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗.
- สมบูรณ์ กนกหงษ์. “ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานองค์การบริหารงานส่วนตำบลในเขตเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.
- สิทธิศานต์ ทรัพย์ศิริโสภา. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย : ศึกษากรณีการจัดการมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย”. ภาควิชาวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔.
- สุภาพ ศรีเมือง. “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล : ศึกษากรณีตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.
- อานัญญา นรากร. “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี”. ภาควิชาวิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๑.
- อุดม เข้มชื่นพงศ์. “ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์แหล่งน้ำแม่น้ำท่าจีน : ศึกษาเฉพาะกรณีแม่น้ำท่าจีน เขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๗.

๓. บทความจากอินเทอร์เน็ต (Internet)

สำนักงานจังหวัดน่าน, “ไม่มีข้อบทความ,” พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๐, ๕ เมษายน ๒๕๔๕, < <http://www.nan.go.th/index1.php>>.

ภาคผนวก

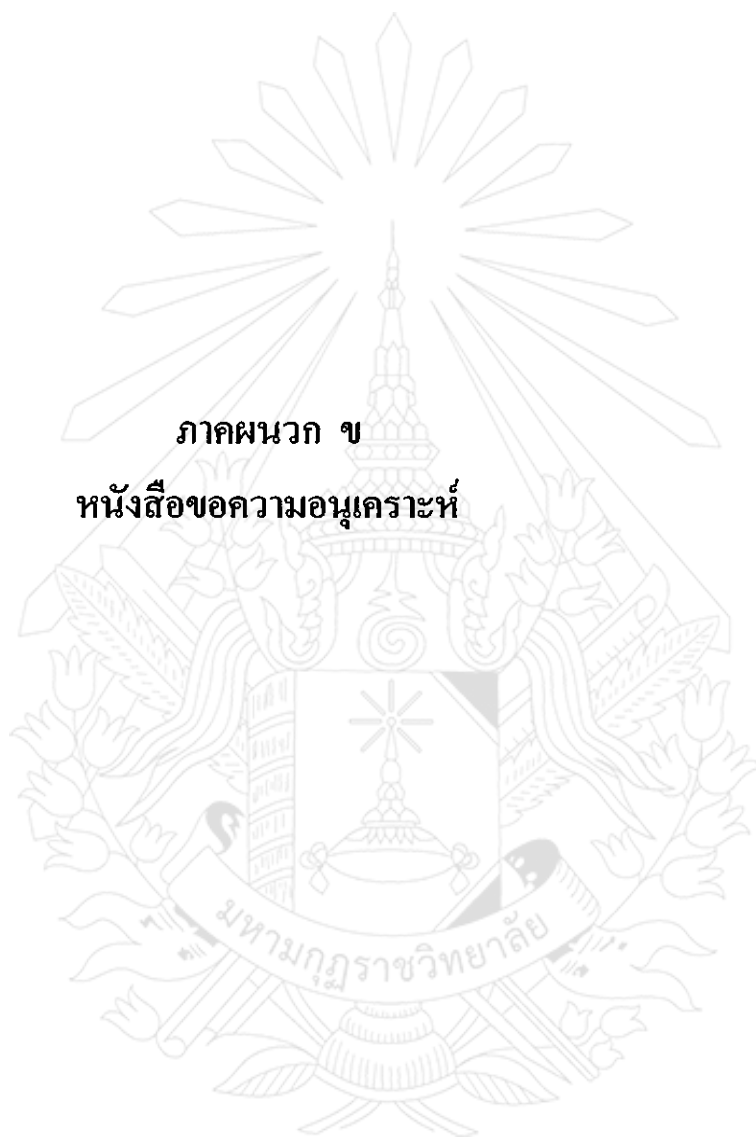

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ดร. ภัทรพร เกษสังข์	วุฒิการศึกษา	กศ.ค. (การทดสอบและวัดผลการทดสอบ)
	ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ ๑ ระดับ ๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ. ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์	วุฒิการศึกษา	วท.ม. (ชีววิทยา)
	ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
นายทวีศักดิ์ ไกรบุตร	วุฒิการศึกษา	ศศ.ม. (พุทธศาสตร์)
	ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ ๑ ระดับ ๔ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
นายสุรพล พรหมกุล	วุฒิการศึกษา	ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)
	ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
นายโสภณ สุวรรณรัตน์	วุฒิการศึกษา	ศศ.ม. (รัฐศาสตร์)
	ตำแหน่งปัจจุบัน	นายอำเภอภูหลวง

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศษ 6016(2.2) /ว018

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

โทร.(042)830434,813028 โทรสาร 830686

10 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสอบถาม

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด

ด้วย นางสาวภัทธร จักรอุศิริ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 1/2547 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหาร ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยมี ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และดร.บุญเข้ม คู่ป่อง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเลขที่.....

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

คำชี้แจงแบบสอบถาม

๑. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์
สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย

๒. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหาร
ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย มี ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านการรับรู้
ข่าวสาร ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ ๔. ด้านการตรวจสอบ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามทุกข้อ ทุกตอน ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพื่อจะ
ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จะนำเสนอข้อมูลใน
ภาพรวม ไม่เจาะจงบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ตอบ
แบบสอบถามแต่อย่างใด ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตำบลนาอานต่อไป

จึงขอขอบพระคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นางสาวธภัทกร จำรูญศิริ)

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามความเป็นจริง

สำหรับผู้วิจัย

๑. เพศ

๑. ชาย
 ๒. หญิง

๒. อายุ

๑. ๑๘-๓๐ ปี
 ๒. ๓๑ - ๔๐ ปี
 ๓. ๔๑ - ๕๐ ปี
 ๔. ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. วุฒิกการศึกษาสูงสุด

๑. ประถมศึกษา
 ๒. มัธยมศึกษา/ ปวช.
 ๓. ปวส./ อนุปริญญา
 ๔.ปริญญาตรี
 ๕. สูงกว่าปริญญาตรี
 ๖. อื่น ๆ (ระบุ).....

๔. ท่านมีอาชีพหลัก

๑. เกษตรกรรม
 ๒. ก้าขาย
 ๓. รับราชการ
 ๔. รับจ้างทั่วไป
 ๕. อื่น ๆ (ระบุ).....

๕. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้

๑. ต่ำกว่า ๑ ปี
 ๒. ๑ - ๓ ปี
 ๓. ๔ - ๖ ปี
 ๔. ๗ - ๑๐ ปี
 ๕. ๑๑ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ กำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ในปี ๒๕๔๘ ที่ผ่านมามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านการรับฟังข้อมูลข่าวสาร

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑.๑	ท่านมีความพึงพอใจในข้อมูลข่าวสารที่ อบต. ได้ประชาสัมพันธ์ มากน้อยเพียงใด						A๑
๑.๒	ท่านได้รับข่าวสาร การดำเนินงานของ อบต. จาก วารสาร ของ อบต. มากน้อยเพียงใด						A๒
๑.๓	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน						A๓
๑.๔	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. โดยผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต.						A๔
๑.๕	ท่านมีโอกาสเข้าร่วมประชุมสภาเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารจาก อบต. มากน้อยเพียงใด						A๕

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๒.๑	ท่านมีส่วนร่วม เสนอแนะข้อปัญหาความต้องการ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล						B๑

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
๒.๒	อบต. จัดเวทีประชาคมให้ ประชาชนเสนอแนะปัญหาความ ต้องการเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำ แผนพัฒนาตำบล						B๒
๒.๓	อบต. มีการประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอ ปัญหาความต้องการเพื่อเป็นข้อมูล ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล						B๓
๒.๔	ท่านเข้าร่วมรับฟังการประชุมกับ สภา อบต. ในเรื่องการจัดทำ แผนพัฒนาตำบล						B๔
๒.๕	ท่านได้เข้าร่วมคิดวิเคราะห์ เสนอแนะข้อคิดเห็น ปัญหาความ ต้องการในการพัฒนา อบต.						B๕
๒.๖	ท่านเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อร่วมเสนอปัญหาความต้องการ ของหมู่บ้าน						B๖
๒.๗	ในการจัดเวทีประชาคมตำบลของ อบต. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อ วิเคราะห์และเสนอปัญหาของ หมู่บ้านต่อประชาคมตำบล						B๗
๒.๘	ท่านได้เข้าร่วมการรวมกลุ่มกันทำ กิจกรรมในหมู่บ้าน เพื่อทำกิจกรรม ร่วมกับ อบต.						B๘

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการร่วมปฏิบัติ

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
๓.๑	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ วิธีแก้ไขปัญหา						C๑
๓.๒	ประชาชนมีส่วนร่วมในการ เสนอแนะปัญหาความต้องการใน การบริหารงาน						C๒
๓.๓	อบต. มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม เช่นกลุ่มอาชีพต่างๆ						C๓
๓.๔	ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัด เวทีประชาคมของ อบต.						C๔
๓.๕	ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ						C๕
๓.๖	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาของหมู่บ้าน						C๖
๓.๗	อบต. ให้ประชาชนเข้าร่วมเป็น กรรมการจัดซื้อ / จัดจ้างของ อบต.						C๗
๓.๘	ประชาชนมีส่วนร่วมในการ บริหารงานของ อบต. ด้านต่าง ๆ						C๘
๓.๙	อบต. ให้ประชาชนมีส่วนร่วม วิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจา การบริหารงานมากน้อยเพียงใด						C๙

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
๓.๑๐	อบต. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้า ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วัน ผู้สูงอายุ การป้องกันโรค ไข้เลือดออก						C๑๐

๔. ด้านการตรวจสอบ

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
๔.๑	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงานตาม โครงการที่ อบต. จัดขึ้น						D๑
๔.๒	ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละ กิจกรรมที่ อบต. จัดขึ้นมาก เพียงใด						D๒
๔.๓	การใช้จ่ายเงินงบประมาณของ อบต. มีความคุ้มค่าและ ตอบสนองความต้องการของ ประชาชนมากเพียงใด						D๓
๔.๔	การบริหารงานของ อบต. มี ความโปร่งใสมากเพียงใด						D๔

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
๔.๕	การตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของ อบต. เป็น หน้าที่ของหน่วยงาน ภาครัฐอย่างเดียว เช่น อำเภอ จังหวัด สดง. ปปช.						D๕
๔.๖	ประชาชนสามารถเข้าไป ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของ อบต. ได้มากน้อย เพียงใด						D๖
๒.๔.๗	ในการตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของ อบต. ที่ ดำเนินการโดยประชาชน ได้ดำเนินการมากน้อย เพียงใด						D๗

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๑ ท่าน ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารทางใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๒ ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อย่างไร

.....
.....
.....
.....

๓.๓ ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

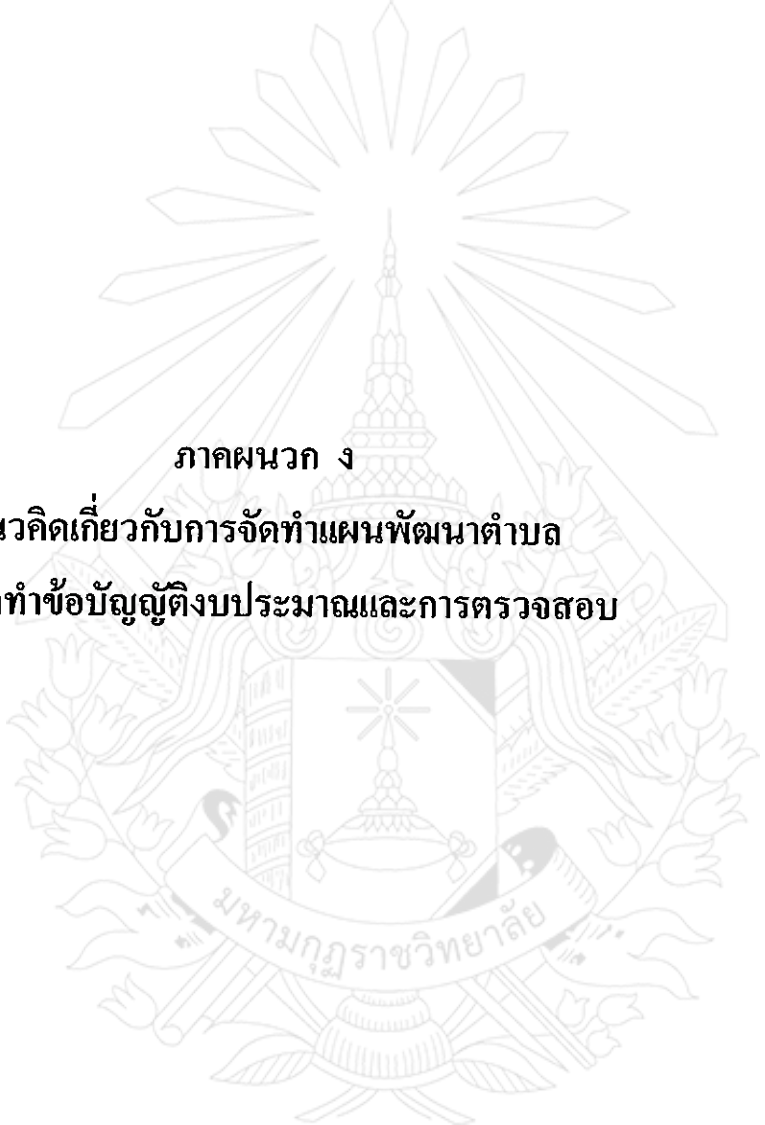
๓.๔ ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการขององค์การ
บริหารงานส่วนตำบลอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

๓.๕ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญห่อื่นๆ ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ง
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณและการตรวจสอบ

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๑.๑ ความหมายของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตำบลอันมีลักษณะเป็นแนวทาง และการประสานงานและโครงการของจังหวัด อำเภอ และรัฐวิสาหกิจและการดำเนินงานของประชาชนในท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนแก้ไขปัญหาของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล*

๑.๒ ความสำคัญของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๑ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและความต้องการในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๒ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวทาง / ทิศทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๓ เป็นสิ่งที่หน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ตำบลสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในอนาคต

๒.๔ เป็นเครื่องมือการบริหารการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงาน / การประเมินผล

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๓.๑ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้เป็นแนวทางจัดทำแผนพัฒนา ๕ ปี

๓.๒ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำ และตรวจสอบแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดความโปร่งใส และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระดับชาติ จังหวัด และอำเภออย่างมีเอกภาพ

๓.๓ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้แผนพัฒนา ๕ ปี เป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีและการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ

๑.๔ ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

๔.๑ ทำให้ตำบลมีทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจนและแน่นอน

๔.๒ ทำให้เกิดการประสานการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ

* วิทยาลัยการปกครอง และกรมการปกครอง, คู่มือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล.

(กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน, ๒๕๔๔), หน้า ๒๕ - ๒๖.

๔.๓ ทำให้สามารถเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาความต้องการ ได้อย่างถูกต้อง

๔.๔ ทำให้สามารถตรวจสอบ ติดตามและควบคุมการดำเนิน โครงการพัฒนาต่าง

๔.๕ ทำให้มีเครื่องมือในการบริหารพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการไว้ดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมี

๑.๑ นายองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๒ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน

๑.๓ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

คัดเลือกไม่เกิน ๓ คน

๑.๔ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำองค์กรเอกชน หรือองค์กรประชาชนที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกไม่เกิน ๕ คน

๑.๕ กำนันในพื้นที่

๑.๖ ปลัดอำเภอผู้ประสานงานตำบล

๑.๗ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๘ หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่นายองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและการผังเมือง ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลและให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา การพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนา และติดตามประเมินผลแผนพัฒนาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล

๒. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

๒.๑ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๒ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ทุกส่วน

๒.๓ ผู้มีความรู้ด้านการวางแผนพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาคัดเลือกไม่เกิน ๓ คน

๒.๔ พนักงานส่วนตำบลที่ได้รับมอบหมาย

มีหน้าที่ กำหนดแผนงาน / โครงการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งวิเคราะห์โครงการและประกอบร่างแผน

๓. ประชาคม เป็นกระบวนการภาคประชาชนที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอปัญหา ความต้องการและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และการพัฒนาซึ่งมีทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล

๓.๑ ประชาคมหมู่บ้าน

๓.๑.๑ องค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้าน

๓.๑.๑.๑ ตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในทุกหมู่บ้านหมู่บ้านละ ๓ คน

๓.๑.๑.๒ ตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน มีตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ผู้แทนกลุ่มอาชีพทุกกลุ่มผู้แทนกลุ่มเกษตร / เกษตรกรก้าวหน้า ประชาชนหมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่ม แม่บ้าน พระที่ชาวบ้านศรัทธา ครู โรงเรียนในหมู่บ้าน ๑ คน อสม. อาสาพัฒนาชุมชน อาสาสมัคร ประชาสงเคราะห์ สมาชิก อปปร. สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน) ผู้แทนธุรกิจเอกชนที่อยู่ในหมู่บ้าน ฯลฯ

๓.๑.๑.๓ สมาชิกประชาคมหมู่บ้าน จำนวน ๕ - ๑๐ % ของจำนวน ประชาชนในหมู่บ้าน

๓.๑.๑.๔ ประธานและเลขานุการ เลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

๓.๑.๒ บทบาทประชาคมหมู่บ้าน

๓.๑.๒.๑ กำหนดปัญหาแนวทางแก้ไขและความต้องการของประชาชน ในหมู่บ้านเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๓.๑.๒.๒ เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงาน องค์การบริหารส่วนตำบล / อำเภอ

๓.๑.๒.๓ ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และ รายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขทันที

๓.๑.๒.๔ นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคม

๓.๑.๒.๕ เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ปัญหาสำคัญ ให้ประชาคมหมู่บ้านมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ในระยะสั้นอย่างน้อย ๑ - ๒ เดือน / ครั้ง

๓.๑.๒.๖ คัดเลือกผู้แทนประชุมไปร่วมเป็นประชาคมตำบล

๓.๒ ประชาคมตำบล

๓.๒.๑ องค์ประกอบของประชาคมตำบลประกอบด้วย

๓.๒.๑.๑ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๒.๑.๒ ตัวแทนของประชาคมหมู่บ้านๆ ละ ๑๐ % แต่ไม่น้อยกว่า ๓ คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนที่ประชาคมหมู่บ้านคัดเลือกอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๔ คน

๓.๒.๑.๓ ประธานและเลขานุการ เลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

๓.๒.๒ บทบาทประชาคมตำบล

๓.๒.๒.๑ วิเคราะห์ปัญหาในภาพรวมของตำบลและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๓.๒.๒.๒ เป็นองค์กรตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขได้ทันท่วงที

๓.๒.๒.๓ ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขได้ทันท่วงที

๓.๒.๒.๔ นำปัญหาในตำบลไปหารือในที่ประชุม

๓.๒.๒.๕ เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ

๓.๒.๒.๖ ให้ประชาคมตำบลมีการประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย ๑ - ๒ เดือน / ครั้ง

๑.๕ ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ มีแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาตำบลดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ
๒. แต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดแผนงาน / โครงการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตำบล
๓. เมื่อคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ได้กำหนดแผนงาน / โครงการแล้วต้องนำเสนอร่างแผนพัฒนาตำบลต่อศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ประสานแผนงาน โครงการและพิจารณาให้ความเห็นร่างแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว คณะกรรมการบริหารต้องนำร่างแผนพัฒนาตำบล เสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอต่อสภาองค์การ

บริหารส่วนตำบล ไม่เห็นชอบร่างแผนพัฒนา จะต้องนำกลับไปพิจารณาทบทวนใหม่ภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ไม่เห็นชอบแล้วนำเสนอใหม่ หากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เห็นชอบอีกให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่เห็นชอบต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเสนอนายอำเภอพิจารณาให้ความ เห็นชอบ และประกาศให้แผนพัฒนา เพื่อนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป

๒. การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณและการตรวจสอบ

๒.๑ การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ

ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่นั้น องค์การ บริหารส่วนตำบลจะต้องมีรายรับที่เพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละปี การรับ - จ่ายเงินขององค์การ บริหารส่วนตำบล ต้องเป็นไปตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ต้องทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์การบริหารส่วนตำบล ถ้าในระหว่างปีงบประมาณใด องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายรับที่เกินประมาณการรายรับที่ตั้งรับไว้ก็สามารถจัดทำเป็น ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้ ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่าง บัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จะต้องเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลเมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย หรือร่างบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมจากคณะผู้บริหารแล้วสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องพิจารณา ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัตินั้นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วถ้า สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จ กฎหมายให้ถือว่าสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลให้ความเห็นชอบที่คณะผู้บริหารเสนอและให้ดำเนินการเสนอนายอำเภอเพื่อขออนุมัติ ต่อไป

เมื่อคณะผู้บริหารเสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องดำเนินการจัดประชุมพิจารณาร่างข้อบังคับงบประมาณตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด^๒

^๒ กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล, แนวทางปฏิบัติงานของสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบลประจำปี ๒๕๔๑, (กรุงเทพมหานคร : อารักษ์กษัตินแดน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๓ - ๑๔๑.

๑. ในกรณีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้ว จะต้องนำเสนอ นายอำเภออนุมัติ ถ้านายอำเภอไม่อนุมัติ นายอำเภอจะต้องส่งคืนให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาทบทวนร่างข้อบังคับนั้นใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติดังกล่าว

๒. ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม กฎหมายกำหนดให้ นายอำเภอจำต้องส่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายเพิ่มเติมไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่สภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลแจ้งมติยืนยัน ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี หรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมกฎหมายกำหนดให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งไปยังนายอำเภอเพื่อลงชื่ออนุมัติ หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ร่างข้อบัญญัติดังกล่าว นั้นเป็นอันตกไป อนึ่งหากข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกไม่ทัน กฎหมายกำหนดให้ ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก่อนนั้นไปพลาง

๔. มาตรการในการกำกับดูแล ควบคุมองค์การบริหารส่วนตำบล

ในการบริหารงานด้านต่างๆ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้มีการตรวจสอบ ดังนี้

๑. มาตรา ๕๐ กำหนดให้นายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการและสามารถเรียก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบล กรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้าง มาชี้แจงหรือเรียกดูเอกสารต่างๆ มา ตรวจสอบได้

๒. ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๘๕ และข้อ ๕๐ สภา องค์การบริหารส่วนตำบลมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของคณะผู้บริหารได้

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้องค์การบริหารส่วน ตำบลต้องให้ประชาคมหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุ คือ ร่วมเป็นคณะกรรมการ เปิดซอง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานอื่นๆ ขององค์การ บริหารส่วนตำบล เพื่อให้ถือปฏิบัติด้วยก็ได้ในการออกระเบียบด้วยเรื่องต่างๆ ตามที่กล่าว

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวรภัทกร จำรูญศิริ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๐๓
สถานที่เกิด	๔ หมู่ ๖ บ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
ที่อยู่ปัจจุบัน	๕๗๑ หมู่ ๕ บ้านติดต่อก ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
การศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หน้าที่การงาน	พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๕ อาจารย์ ๑ ระดับ ๓ โรงเรียนชุมชนบ้านปากห้วย ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
	พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๕ นักวิชาการศึกษา ระดับ ๖ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเมืองเลย อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
	พ.ศ. ๒๕๔๖- ถึงปัจจุบัน นักวิชาการวัฒนธรรม ๗ ๖ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย